OPPLAND BONDE-OG SMÅBRUKARLAG

ÅRSMELDING 2022

Fjøs fra A til Å

Fjøssystemer prosjekterer, bygger fjøs, lager- og industribygg.
Utvikler produkter, tjenester og løsninger for alle dyreslag.
Vi leverer alt fra enkeltkomponenter til nøkkelferdige fjøs. Et landsdekkende serviceapparat sørger for at fjøset går på skinner hver dag, hele året.

Fjøssystemer vet alt om hvordan fjøs bygges og driftes,
og gode fjøs gir tid til å gjøre noe helt annet.
Derfor har vi blitt bonden og dyrenes førstevalg – i generasjoner.

Bygg:

Rådgivning • Prosjektering og tegning • Byggesøknad
Bygg • Betong • Prosjektledelse

I-mek:

Innredning • Gulv • Melkerobot • Automatisk fôring • Belysning
Gjødselhåndtering • Ventilasjon • Biovarme • Solvarme • Plantørker • Nødstrøm
Rådgivning • Prosjektering og tegning • Prosjektledelse • Finansiering

SMART FÔRING

Telefon 02634 fjossystemer.no

FJØSSYSTEMER
Bonden og dyrenes førstevalg

Innhold

Arbeidsåret *9*

Fylkesstyret og fylkeskontor. *10*

Medlemsfordeler: *10*

Oversikt over lokallag og regionlag 31.12.22 ..... *12*

Utvalg *13*

Medlemsutvikling *17*

Årsmøte 2022 ..... *18*

Forslag og vedtak årsmøte 2022: *19*

Valg. *28*

Innspill til landbruksforhandlingene 2022 fra Oppland Bonde – og Småbrukarlag(OBS) *29*

- ***Generelt*** *29*
- ***Lønnsomhet.*** *31*
- ***Inntektsutjevning:*** *32*
- ***Importvern:*** *32*
- ***Arealer og ressurser:*** *32*
- ***Klima/ Miljø. Fortidens landbruk- framtidas løsninger.*** *32*
- ***Økt sjølforsyning:*** *33*
- ***Hva må til for å styrke sjølforsyningen til 50%?*** *33*
- ***Mjølk:*** *35*
- ***Andre tiltak i mjølkeproduksjonen:*** *36*
- ***Sau og geit:*** *36*
- ***Andre tiltak i småfèproduksjonen:*** *36*
- ***Ammegeit*** *37*
- ***Storfekjøtt:*** *38*
- ***Korn:*** *38*
- ***Poteter, grønt, frukt og bær.*** *39*
- ***Bruk av arealer:*** *39*
- ***Klima og miljø:*** *40*
- ***Økt sjølforsyning:*** *40*

Beite og seterdrift: 40
Velferdsordninger: 40
Investeringsvirkemidler: 41
Forhold som ikke berøres direkte av jordbruksavtalen: 41
Løsdriftskravet: 42
Rullering av regionalt miljøprogram 43
Synlighet og profilering. 44
Matproduksjon som samfunnsberedskap må få større fokus 44
Rapport skolehageprosjektet Øyer/ Tretten Bonde og Småbrukarlag 2022. 46
Landsmøte i NBS 47
Saker til landsmøtet 48
Deltakelse møter og arrangementer. 50
Prosjekter. 50
Freda rovvilt 50
Andre aktiviteter-henvendelser og saker. 51
Resultat 2022 – Netto OBS uten prosjekt og fond 55
Balanse 2022 56
Revisjonsmerknad 57
Budsjett 2023 58

OPPLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Informasjon

E-post: *oppland@smabrukarlaget.no*
Hjemmeside: *https://www.smabrukarlaget.no/oppland/*
Facebook: *www.facebook.com/opplandbondeogsmabrukarlag/?ref=bookmarks*

Bankgiro: *9365 12 04052*
Org.nr: *971536950*

Fylkessekretær: Kari Hanne Pavenstädt

Årsmelding blir lagt fram på årsmøtet 19.03.2023.

Med hilsen styret i Oppland Bonde- og Småbrukarlag

Hallvard Helland, Anne Kate Isumhaugen, Bjørn Rustestuen, Svein Løken, Trond Taralrud, Oddvar Hjørdisson, Niklas Grøtrud, Gro Auganes og Leif Arne Kvisberg

Styret i Oppland Bonde- og Småbrukarlag 2022/2023

Fra venstre: Trond Taralrud, Knut Roar Aaberg, Bjørn Rustestuen, Oddvar Hjørdisson, Jon Ivar Tofte (1.vara ungdomsutvalget), Anne Kate Isumhaugen, Hallvard Helland og Bjørn Rønning.

Forsidebilde:
Dølafe fra Sjåk – Foto: Sarah Liora Lewis

Helsing frå styreleiar

Det er ei rar tid. I verda rundt oss er det ikkje lenge mellom kvar gong ein høyrer om vekselvis tørke – og flaumkatastrofer, natur, matjord og dyreliv under press. Vi har krig i Ukraina og uro også i mange andre land. Havet, som dekkjer 70% av kloden, vil visstnok om få år innehalde meir plastikk enn fisk.

I Norge, eitt av verdas rikaste land, går framleis debatten om det løner seg å investere i matproduksjon på eigne ressursar. Vi har i det minste ei regjering som satt seg mål om å føre ein landbrukspolitikk som skal gje ein auke i sjølbergingsgrad frå 40 til 50% på åtte år. Det er bra at politikarane har sett alvoret. Oppdraget vårt er fortelja kva som må til for at dei skal nå målet.

I fjor vart det vel 400 gardar færre. Viss vi ikkje får ein landbrukspolitikk som snur denne trenden vil auka import bli konsekvensen. Om trenden får halde fram vil vi få svekka matberedskap i tiår framover, for det tar tid å byggje opp att nedlagde gardsbruk og ikkje minst kunnskapen om å drive dei. Om vi ein dag må klare oss sjøl er det dei 38 000 som framleis driv i landbruket eg vil vera minst bekymra for. Det er dei resterande 5,5 millionar nordmenn som i som grad må kjøpe maten som bør vera urolege. Å oppretthalde eit aktivt landbruk over heile landet er ei investering for all framtid og dei som kjem etter oss.

Vi må løfte landbrukspolitikk opp frå å dreie seg om millionar i pluss og minus til ei marginal yrkesgruppe i forhandlingar med staten. Landbruk er også klima – og miljøpolitikk, det er samfunnsberedskap og verdival.

Mange veit lite om kva matproduksjon inneber og er i stor grad avhenhgige av å kjøpe det dei treng nokre dagar fram i tid. Det er få som har dagleg omgang med dyr og planteproduksjon og kan kalle seg sjølberga. Difor er det viktigare enn nokon gong at vi deltar i debattar og driv faktaopplysning om kva det inneber å produsere mat slik at vi tar vare på matjorda og ikkje belastar miljø og natur utover tålegrensa. Det er mykje kunnskap bønder sit på som fortener eit stort publikum. Eg oppfordrar alle til å våge seg frampå og bidra til å dele kunnskapen om det vi driv med. Det Øyer/Tretten har fått til med å lage opplegg for skolar har eg stor tru på.

Eg kan ikkje tenke meg eit viktigare, meir allsidig og interessant yrke enn det å vera bonde. Men dette til tross så må kontoen gå i pluss. For å få forståing for at det er verd å betale for å få meire norsk mat på bordet må vi la fleire få kunnskap om det vi driv med.

Vi må formidle denne kunnskapen til dei som vedtar og dei som stemmer fram kven som skal vedta. Kunnskap er makt, så dess fleire vi når ut til, dess meire tyngd får vi i samfunnsdebatten.

Ynskjer alle lykke til med å folkeopplysning om kva det inneber å ta vare på matjord og utmark så dei same areala kan brødfø folk også i nye 1000 år utan å bli forringa!

Hallvard Helland

Minneord Bjørn Rønning

Sundag 15. januar kom den triste og uventa beskjeden om at Bjørn Rønning hadde gått bort. Vi hadde gleda av å samarbeide med Bjørn i eitt år i styret i Oppland Bonde – og Småbrukarlag.

Bjørn hadde mykje erfaring frå både styrearbeid og organisasjonsarbeid og var ein god diskusjonspartner i alt som kom inn av forskjellige saker. Han hadde også den gode eigenskapen at det aldri var langt etter smil og glimt i auga. Viss noko var litt uklart eller vanskeleg kom ein alltid litt lenger etter å ha tatt ein prat ved Bjørn. Han sa det han meinte og det var ikkje noko bakom som ikkje vart sagt. Berre ærleg meining om korleis han såg det. Og den meininga var verd å lytte til. Han var det vi kallar heil ved.

Bjørn var opptatt av gode beslutningar, langsiktige mål og å ta steg for steg i rett retning. Det var eit oppriktig samfunnsengasjement som låg til grunn for innsatsen han gjorde.

Når ein som Bjørn brått og uventa går bort blir det eit stort tomrom som dei som står att skal lære seg å leva med. Det er tungt å skulle innsjå at ein du er glad i ikkje er der meir. Vi føler med dykk som nå står midt i djup sorg og håpar dykk også etterkvart kan minnast Bjørn og kjenne på ei glede over å vore av dei heldige som fekk kjenne han og ha han som ein av dykkar nærmaste.

Vi lyser fred over minnet til Bjørn Rønning.

Styret og ansatte i Oppland Bonde – og Småbrukarlag

Arbeidsåret

Det har vært avholdt 11 styremøter hvorav 5 elektroniske ved hjelp av Teams. Det har blitt behandlet 120 saker. AU hadde 8 møter og behandlet 76 saker.

Høsten 2022 gikk Knut Roar Aaberg ut av styret og Leif Arne Kvisberg kom inn som fast medlem. I januar 2023 gikk Bjørn Rønning brått og uventet bort og Gro Auganes gikk inn på hans plass.

Det har vært deltagelse i ulike samarbeidstiltak, prosjektsamarbeid og rådsutvalg sammen med Statsforvalteren i Innlandet, Innlandet fylkeskommune, Innovasjon Norge og Innlandet Bondelag.

Partnerskap landbruk, her har vi deltatt med overbygging på ledernivå og arbeidsgruppe. Partnerskapet er i regi av fylkeskommunen og har som mål å samhandle om ulike tiltak innen landbruket. Her sitter alle de ovenfornevnte med representanter i arbeidsutvalget.

Rovvilt. Her har Bjørn Rustestuen og Astrid Olstad vært våre representanter. De har møtt i møter hos Statsforvalteren.

Psykisk helse i landbruket – her har vi en vei å gå før alle kommuner har et oppgående tiltak, men OBS er inne med representanter fra lokallag i flere kommuner. Inger Lise Sveum Aasbekken er OBS sin representant på fylkesnivå.

Landbruksrådgivningen i Innlandet har invitert oss til å delta i arbeidet med mentorordningen også i 2022. Noe vi synes er et viktig tiltak for å hjelpe nye inn i rollen som landbruker. 16 deltagere startet opp i 2022.

Utmarkssaker arbeides det mye med i samarbeid med enkeltmedlemmer og lokallag. I 2022 har fokus vært på Holslålia i Skåbu samt hyttebygging i Lom. Vi har vært heldige å fått Ingrid Isumhaugen Olsen, som er planrådgiver, med oss til å se på hvordan vi skal angripe sakene som kommer vedrørende utbygging i utmarka.

OBS er også representert i Landbruksråd Innlandet. I 2022 ble det arrangert en Samvirkedag i regi av Landbruksråd Innlandet.

I Jordvernalliansen deltar vi på årsmøtet. Pål Kjorstad har gått inn som vara til styret i Jordvernalliansen. Her var vi i tillegg representert med Ingrid Isumhaugen Olsen og Anne Kate Isumhaugen på årsmøtet.

I tillegg blir vi invitert til å delta på ulike prosjekter vedr lokalmat. Vi er også i styringsgruppa til Fjellbeiteprosjektet som er i regi av NIBIO.

Siden Hedmark og Oppland ble slått sammen til Innlandet, har vi i en del tilfeller delt på oppgavefordelingen mellom de to fylkeslagene. OBS har også 2022 hatt representasjon i interne utvalg i NBS. Internt i OBS har det, i tillegg til arbeidsutvalg til styret, vært utvalg og arbeidsgrupper innenfor freda rovvilt og generelle utmarkssaker.

Terje Holen inngikk i 2022 en tre års avtale med OBS der han skal følge opp arbeidet med Åseng på Maihaugen og Mataukfestivalen på Lillehammer.

Styremedlemmene har som tidligere år, hatt fadderansvar for lokallagene i OBS. Det meste av kontakten med lokallag har foregått med utveksling av epost fra og til fylkeskontoret, og gjennom direkte kontakt med styrets leder. Intern informasjon har stort sett vært gjennom bruk av e-post, hjemmeside og sosiale medier. Det er holdt to elektronisk informasjonsmøte med lokallagslederne. Ekstern informasjon har foregått gjennom OBS sin hjemmeside og facebookside. Fylkeslaget har gjennom året avgitt noen høringsuttalelser.

Fylkesstyret og fylkeskontor.

Hallvard Helland – Leder
Bjørn Rønning– Nestleder
Anne Kate Isumhaugen
Svein Løken
Bjørn Rustestuen
Trond Taralrud
Oddvar Hjørdisson
Knut Roar Aaberg fram til november
Leif Arne Kvisberg fra november
Niklas Grøterud Ungdomsrepresentant

Kari Hanne Pavenstädt har vært ansatt som fylkessekretær i 40 % vinterstilling.

Medlemsfordeler:

- *Medlemmene i OBS har rabatt på sine forsikringer gjennom NBS sin avtale med Gjensidige Forsikring. Ny medlemsavtale ble inngått mellom NBS og Gjensidige våren 2020. Se forsikringsavtale her: https://www.gjensidige.no/naringsliv/kundeifordeler/organisasjonavtaler/norsk-bonde-og-smabrukarlag*

- *NBS har også advokatavtale med Advokatfirmaet Henriksen & Co. ANS. Når det gjelder muligheter for rimelige overnattinger har NBS avtale med P-hotell i Oslo, Bergen og Trondheim.*
- *Som medlem av Oppland Bonde- og Småbrukarlag kan du få inntil en time gratis juridisk veiledning av en jurist ved et av de to advokatkontorene "Advokatene i Valdres" og "Advokatfirmaet Thallaug ANS". Advokatene i Valdres har adresse Fagernes. Advokatfirmaet Thallaug ANS har adresse Lillehammer. Medlemsnr. må oppgis ved henvendelse.*
- *30% rabatt på arbeidsklær, skalljakker, T-skjorter, verneutstyr, ullundertøy, regnsett, hørselvern, mm fra Wenaas.*
- *OBS har samarbeidsavtale med Ramirent hvor medlemmene får rabatt på leie av utstyr. Medlemsnr. må oppgis ved henvendelse.*
- *Har du spørsmål om økonomi og forsikring? Som medlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag kan du henvende deg til vår økonomirådgiver Svein Løken. Han er tilgjengelig på epost, samt på telefon hver mandag mellom kl. 20 og 22 og hver fredag mellom kl. 9 og 11.*

  Telefon: 900 42 883 Epost: sv.loken@gmail.com

Se hjemmesida til Norsk Bonde- og Småbrukarlag for å få informasjon om medlemsfordelene på følgende nettadresse:

https://www.smabrukarlaget.no/om-oss/bli-medlem/medlemsfordeler/

Oversikt over lokallag og regionlag 31.12.22

Lokallag:	*Fornavn*	*Etternavn*
Lesja/Dovre BS	*Karl*	*Øygard*
Skjåk BS	*Esben*	*Bjørnstad*
Lom BS	*Hallvard*	*Helland*
Vågå BS	*Live*	*Langøygard*
Nord-Fron BS	*Ole Petter*	*Berget*
Sør-Fron BS	*Jon Arild*	*Heggelihaugen*
Ringebu-Fåvang BS	*Thomas*	*Ødegård*
Øyer/Tretten BS	*Astrid*	*Olstad*
Gausdal BS	*Stig*	*Garstad*
Fåberg BS	*Christian*	*Skyttermoen*
Biri og Vardal BS	*Randi*	*Hasvoldseter*
Toten BS	*Per Idar*	*Vingebakken*
Hadeland BS	*Kristin*	*Madsen*
Søndre Land BS	*Inger Lise*	*Sveum Aasbekken*
Torpa og- Omland BS	*Bjørn*	*Rustestuen*
Etnedal BS	*Nils Arne*	*Sveen*
Nord Aurdal BS	*Tom*	*Myrheim*
Øystre Slidre BS	*Marit Helene*	*Bryhn-Svensen*
Vestre Slidre	*Knut*	*Rudi*
Vang BS	*Kjell Anders*	*Haugen*
Hedalen BS	*Torunn*	*Hagen Bolstad*
Region Gudbr.dal	*Ole Petter*	*Berget*
Region Valdres	*Anne Sælid*	*Hanslien*

Oppdatert oversikt finnes på https://www.smabrukarlaget.no/oppland/lokallag/

Det er et mål at alle lokallag skal avvikle sine årsmøter innen utgangen av november hvert år.

Utvalg

	Navn
***For fylkeslaget**:*	
Regionalt bygdeutviklingsprogram, Innlandet *Vara:*	*Svein Løken*
Oppfølging handlingsplan for Gudbrandsdalslågen og sideelver *Rådet for landbruket* *Vara:*	*Eivind Bergseth, OBL* *Bjørn Rønning*
Partnerskap Landbruk Innlandet Styringsgruppe *Vara:*	*Hallvard Helland* *Kjersti Røhnebæk HBS* *Bjørn Rønning*
Partnerskap landbruk, arbeidsgruppe	*Kari Hanne Pavenstädt OBS* *Kjersti Røhnebæk HBS*

Landbruksråd Innlandet *Styringsgruppe* *Vara:* *Ansattrep.*	 *Ingar Elgvaslien HBS* *Niklas Grøterud OBS* *Kari Hanne Pavenstädt OBS*
Psykisk helse i landbruket, prosjekt NLR	*Inger Lise Sveum-Aasbekken*
Priærnæringsutvalget. Rådg.utv. *Nord-Gudbrandsdalen (4 år)*	 *Hanne Elisabeth Bakken*
Rondane-Dovre nasjonalpark *Rådgivende utvalg* *Vara:*	 *Bjørnhild Vigerust OBL* *Jan Erik Brenden OBS*
Mataukfestivalen Lhmr.	*Terje Holen*
Kornsatsing Innlandet *Ressursgruppe*	*Trond Skogen* *Vara: Bjørn Rønning*
Bedriftsutviklingsprisen 2022. *Innovasjon Norge. Jurymedlem*	*Hallvard Helland*
Broen til fremtiden *Naturvernforbundet Innlandet med en del andre org.*	*Kjersti Røhnebæk HBS*
Lokalmatprosjekt i regi BL(Anne Rustad) Lokalmat ut i restaurantene.	*Ingar Elgevasslien HBS* *Hallvard Helland OBS*
Faggruppe økologisk landbruk – Statsforvalteren	*Oddvar Hjørdisson*
Landbruk, reiseliv og mat i Innlandet - Matregion Innlandet V/Henning Holmbakken	*Kjersti Røhnebæk HBS*
Jordvernalliansen	*Pål Kjorstad*
For NBS:	
Rådgiver økonomiske spørsmål/ forsikring – 10% stilling	*Svein Løken*
Samarbeidsutvalg med Gjensidige forsikring	*Svein Løken*
Kvinneutvalget medlem 1.vara	*Inger Lise Sveum Aasbekken*
Ungdomsutvalget medlem	*Simen Løken*

Rovviltutvalget medlem	*Pål Kjorstad*
Utmarksutvalget - leder	*Ole Petter Berget*
Småfeutvalget	*Øystein Havrevold* *Kjell Erik Brandstadmoen* *Ola Kjorstad*
Fjørfeutvalget	*Magne Raastad*
Inn på tunet-utvalget - leder	*Emma Ellemann*
Organisasjonsutvalget	*Oda Kvisberg* *Cecilie Pérez*
Økonomiutvalget	*Inger Lise Sveum Aasbekken*
Budsjettnemda for jordbruket	*Anders Bakke Klemoen*
Internt OBS:	
Arbeidsutvalg i styret	*Hallvard Helland* *Bjørn Rønning* *Anne Kate Isumhaugen*
Rovviltutvalg. Leder *Sør-Gudbrandsdalen* *Vest-Oppland* *Valdres* *Midt-Gudbrandsdal* *Nord-Gudbrandsdal*	*Hallvard Helland* *Astrid Olstad* *Bjørn Rustestuen* *Trond Bakken*
Arbeidsgruppe utmarkssaker	*Anne Kate Isumhaugen* *Hallvard Helland*
Setring	*Knut Roar Aaberg* *Svein Løken*
Utdanning	*Jon Ivar Tofte*
Ressurspersoner utenom styret innen ulike fagområder og geografi. *Økonomi, forsikring, landbrukspolitikk, seterdrift.* *Økonomi, politiske kontakter, landbrukspolitikk.* *Seterkultur, lokalprodusert mat.* *Rovdyr, utbygging av hytter i beiteområder.* *Rovdyr.* *Landbrukspolitikk, organisasjonsarbeid, politiske kontakter, kommunale planer*	 *Svein Løken* *Kristian Ekre* *Kathrin H. Aslagsby* *Ole Petter Berget* *Bjørn Rustestuen* *Terje Holen*

Ungdomsutvalg. Leder *Medlemmer*	*Mathea Storile* *Niklas Grøterud* *Jon Ivar Tofte* *Pål Ingar Vingebakken* *Jostein Visdal*
Fond	
*Solidaritetsfondet for småbrukere** *Leder* *Medlemmer* *Økonomi/regnskap*	 *Ingen leder utnevnt* *Ståle Versland* *Leif Huse* *Svein Løken* *Oddveig Pedersen Moen.* *Kari Hanne Pavenstädt*

Solidaritetsfondet er ikke en del av fylkeslagets drift, men medlemmene velges av fylkesårsmøte. Valgtiden for medlemmene er 6 år. Fondet har egne vedtekter. Fylkessekretærens oppgaver med regnskap og økonomi for fondet, er ikke en del av fylkeslagets drift. Det er ikke meldt om noen aktivitet i fondet i 2023. Styret skal i følge vedtektene ha fem medlemmer og disse skal utnevnes av årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag. Pr. 31.12.22 er det heller ikke valgt noen leder av fondet. Forslag til nytt styre legges fram for årsmøtet i OBS i 2023.

Medlemsutvikling

Gjennom høsten 2022 ble en av de fem bondeopprørerne annonsert som mulig lederkandidat til NBS. Dette førte til store bevegelser blant bønder og mange valgte å melde seg inn i NBS. OBS fikk også mange nye medlemmer. Fra september til nyttår tilkom 50 nye medlemmer, 37 av disse kom etter landsmøtet på Hamar i oktober. Totalt i 2022 ble økningen 89 nye.

Antall utmeldinger utgjør rundt 70 medlemmer. Det betyr at det i 2022 har blitt en økning. Det er gledelig, men det forplikter.

Antall medlemmer pr.31.12.22:

	OBS:	NBS:
2012	1340	6527
2013	1318	6614
2014	1312	6600
2015	1411	6807
2016	1423	6872
2017	1415	6806
2018	1420	6624
2019	1366	6528
2020	1328	6187
2021	1292	6295
2022	1295	5696

Årsmøte 2022

Årsmøtet ble gjennomført på Jorekstad.

Hallvard Helland ønsket velkommen og foretok konstituering:
Møteledere: Kjell Erik Brandstadmoen
Møtesekretærer: Leif Arne Kvisberg og Kari Hanne Pavenstädt

Til å underskrive protokollen: Oda Aulstad Kvisberg og Gisle Steinbring
Antall stemmeberettigede: 34 utsendinger.

Regnskap og årsmelding for 2022 ble gjennomgått og enstemmig godkjent

Forslag og vedtak årsmøte 2022:

Forslag 1
Innsendt sak fra Sør-Fron Bonde og Småbrukarlag, Nord Fron Bonde og Småbrukarlag, Ringebu/Fåvang Bonde og Småbrukarlag

Hvilke roller har kvinneutvalget ovenfor kvinnekontaktene ute i organisasjonene?
Vi etterlyser en organisatorisk handlingsplan for kvinneutvalget som skal representere våre kvinnekontakter ute i organisasjonen. Bakgrunnen for dette er hvilke rolle våre kvinnekontakter skal inneha, og hvilke oppdrag de i fellesskap kan fronte vår organisasjon, når vi fortsatt i våre styreskjemaer skal oppnevne kvinnekontaker.
Når vi gjennomgår årsmeldingen for NBS 2020 – 2021 ser vi at kvinneutvalget så absolutt er aktive på mange arena, men vi mener det er mangelfull kontakt med våre respektive kvinnekontakter. Viser til kartlegging av kvinnearbeidet i fylkene. Dette arbeidet har ikke vi blitt forespurt og ei deltatt i. Her må organisasjonen endre arbeidsmetode. Dette for å oppnå delaktighet i sin oppnevnte rolle i organisasjonen.
Vi ser også at dette er mangelfullt på vår hjemmeside i Oppland. Hvem som representer kvinneutvalget/ kvinnekontaktene ute i lagene. Dette mener vi bør kunne synliggjøres.
Vi mener dette er en viktig sak, og bør også løftes inn til landsmøte under organisatoriske saker.

Vedtakets ordlyd: *Oppland Bonde og Småbrukarlag tar saken inn til landsmøte, og foreslår ovenfor landsmøte å igangsette en organisatorisk handlingsplan for kvinneutvalget og kvinnekontaktene. Fylkesstyret støtter forslag til vedtak fra Nord-Fron, Sør- Fron og Ringebu/Fåvang Bonde- og Småbrukarlag*
Forslag 2

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Øyer- Tretten Bonde- og Småbrukarlag

<u>Kontorsituasjon i OBS</u>

Det er bra at saken blir tatt opp på fylkesårsmøtet. Fylkeskontoret har vært navet i fylkeslagets arbeid i veldig lang tid. En endring på dette bør ha en bred organisatorisk behandling i lokallagene. Vi mener at alle lokallag må gjøres oppmerksom på at saken skal tas opp på kommende fylkesårsmøte og at resultatet kan bli at fylkeskontoret legges ned. Dersom saken bare sendes til påmeldte utsendinger, vil det være lokallag som ikke er kjent med den.

Vi er enig i at fylkesstyret må vurdere alle sider ved fylkeslagets økonomi. Også kontorets framtid.

Vi mener det er en rekke momenter som taler for at Oppland BS fortsatt bør ha et eget kontor:

- *Oppland er landets desidert største fylkeslag i Bonde- og Småbrukarlaget. Vi bør ha ambisjoner om å øke medlemstallet framover. Det gir et dårlig signal at det største fylkeslaget med ambisjoner om å øke medlemstallet, legger ned et fylkeskontor åpnet for publikum. Økt aktivitet og økt medlemstall kan gi grunnlag for å øke stillingsprosent for fylkessekretær.*
- *Oppland har mye materiell og utstyr. Hvor skal dette oppbevares hvis vi ikke har et fylkeskontor? All erfaring tilsier at om dette skal flyttes rundt hos tillitsvalgte og ansatte, så blir mye borte etter hvert.*
- *Ved skifte av fylkessekretær er en fast base en stor fordel. Så en slipper å flytte rundt på mye utstyr.*
- *Hvis en har et fylkeskontor med tilgang til møterom slipper en å leie rom til styremøter og andre fysiske møter. Servering kan ordnes på en rimelig måte.*

Det kan også være momenter som taler for at hjemmekontor for fylkessekretær er gunstig;

- *Fylkeslaget sparer husleie.*
- *Bedre tilgang på aktuelle fylkessekretærer ved at reiseavstand til et kontor ikke et hinder.*
- *Liten stillingsprosent på fylkessekretær gir dårlig utnyttelse av kontoret.*

Øyer-Tretten Bonde- og Småbrukarlag mener fordelene ved å opprettholde et fysisk fylkeskontor er langt større enn ulempene. Vi vet ikke hva som er gjort i forhold til varslet økt husleie fra FK Agri eiendom, men vi mener det her må tas en ny runde for å prute pris. I 2020 var husleien kr. 28.000. Det er da en økning på kr 37.200.

Det er neppe kø av nye aktuelle leietakere. Vi ser også at det er plusset på mva på ny husleie. Tidligere har ikke FK Agri eiendom tatt mva på husleie, men mulig dette er endret. Det virker også noe spesielt at de plusser på felleskostnader. Dette pleier å være inkludert i m2 pris. Det kan også være mulig å forhøre seg med andre utleiere.

Forslag 3

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Nord-Fron Bonde- og Småbrukarlag

Nedlegging av fylkeskontor

Vi vil foreslå å si opp fylkeskontoret da dette tar altfor mye av den lille potten som OBS har til disposisjon. Da blir også kopimaskina overflødig. Den tida da fylkeskontoret var flittig besøkt av medlemmer fra heile fylket er for lengst over. Medlemmer behøver ikkje lenger reise til Lillehammer for å kjøpe gardiner eller gå på polet eller andre gjøremål. Så da blir det berre dei som naturlig sokner til Lillehammers nærområde som kanskje vil dra ein liten nytte av att det brukes så mye penger på å ha kontoret.

OBS bør ha økonomi til å lønne og ikkje minst bruke fylkessekretær i ei større stilling. Styret ved både leder og nestleder må ha lønn og alle må ha kjøregodtgjørelse. Dette lar seg ikkje gjøre vist det ikkje tas nokre grep. Da får vi heller ikkje dei persjonene som vi nå så sårt treng i OBS.

Endringsforslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Gausdal BS.

Forslag 2 og 3 vedrørende leie av fylkeskontor

GBS mener at det forslaget til vedtak som ligger i sakspapirene ikke bør vedtas. Årsmøte kan og skal selvfølgelig mene noe om økonomien og prioriteringer i fylkeslaget. Det er da ifm budsjettbehandling det vil være naturlig gjøre dette. Men å gjøre noe vedtak på hvorvidt en leieavtale på kontorer skal sies opp eller ikke mener GBS ikke ligger til årsmøte å gjøre.

Dette er et vedtak som ville gå langt inn i personalhåndteringen til OBS og ansvaret som arbeidsgiver ligger til styret. Årsmøte bør merke seg at verken framlegget for eller mot å si opp leieavtalen nevner HMS eller arbeidsmiljø. Hvordan dette påvirker OBS sine forpliktelser som arbeidsgiver etter arbeidsmiljøloven må utredes og vektes på linje med økonomi og andre forhold.

Så lenge fylkeslaget har ansatte vil det være behov for et kontorsted. Dette kan være et sted man leier som i dag, eller det kan være en avtale om hjemmekontor med den ansatte. En avtale om hjemmekontor krever en særskilt skriftlig avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker i tillegg til arbeidskontrakten. Vi kan ikke forvente at en ansatt stiller med gratis kontor for arbeidsgiver. Utgifter på kontorfasiliteter vil det altså uansett måtte budsjetteres med.

Det kan godt være at hjemmekontor er ønskelig og totalt sett det mest hensiktsmessige for både OBS og sekretær slik det er pr nå. GBS mener likevel ikke at årsmøte skal fatte vedtak som på noen måte binder styret i dette spørsmålet. Vi mener det vedtaket som årsmøte fatter må tydeliggjøre at dette er spørsmål som ligger innenfor styrets handlingsrom å finne den beste løsningen på, i sammen med den som til enhver tid er ansatt.

Vedtakets ordlyd: *Årsmøte finner det ikke hensiktsmessig å binde styret verken i leieavtaler eller pålegg om å innføre hjemmekontor. Årsmøte presiserer at arbeidsgiveransvaret ligger til styret. Årsmøte forventer at styret fortløpende vurderer og gjør grep knyttet til alle sider ved fylkeslagets drift for å best mulig ivareta både økonomien, politikken, servicen og ikke minst ansatte.*

Lovendring (forslag 4-5 og6):

Forslag 4

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Fåberg Bonde- og Småbrukarlag

Budsjett OBS

Fåberg BS foreslår at styret i OBS legger fram sitt budsjettforslag i fylkesårsmøtet. Dette behandles og vedtas, med eventuelle endringer, av fylkesårsmøtet. Det bør også være fylkesårsmøtet som setter fylkesleders godtgjørelse, samt evt. godtgjørelse og/eller kostnadsdekning for øvrige styremedlemmer.

Forslag 5

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Fåberg Bonde- og Småbrukarlag

Angående styrets omfang og sammensetning.

Styret i OBS er i dag relativt omfangsrikt, bestående av leder og åtte styremedlemmer. Bakgrunnen for dette er lett å forstå, det er ønskelig med representanter fra alle de geografiske områdene med sine utfordringer og ulike forutsetninger for produksjoner.

En kan diskutere om det er hensiktsmessig med et så stort styre. Praksis har vel vist at det er noen få som informeres og inkluderes når avgjørelser skal tas, de øvrige settes på sidelinja. Slik vi har oppfattet situasjonen, byr det også

på utfordringer å rekruttere fra noen av de fastlagte områdene. Forutsetningene for gardbrukerne dramatisk endret de siste tiåra. Mange har arbeid ved sida av bruket, eller driver flere enheter, og tida strekker ikke til for organisasjonsarbeid. brukerne er også ofte den eneste som arbeider på garden, så det er ikke lett å komme fra.

Fåberg BS mener derfor at tida er moden for å ta en diskusjon om styrets omfang og sammensetning. Dette fordi vi mener at færre, men mer engasjerte, styremedlemmer vil gi et minst like godt resultat for medlemmene. Kanskje kan det også gjøre tilværelsen som styremedlem mer interessant, og slik bidra til at det blir lettere å rekruttere.

Forslag 6

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Nord-Fron Bonde- og Småbrukarlag

Fylkesstyrets størrelse

Foreslår at antall styremedlemmer reduseres fra 9 til 5, da dette vil føre til at det blir mindre utgifter i form av kjøregodtgjørelse og også møtegodtgjørelse i framtida. Er det mulig at styret kan ta eit prøveår uten å ha eit årsmøte vedtak eller må det opp som sak på årsmøte?

Vi kan ikkje sjå at eit så stort antall styremedlemmer overhode er nødvendig for at eit fylkeslag skal kunne utføre ein god jobb for medlemmene og da blir vel ein del av medlemmene berre listefyll

Endringsforslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Gausdal BS.

Forslag 4, 5 og 6 vedrørende lovendringer

Lovendringsforslagene blir ikke realitetsbehandlet nå, men er henstillinger om at styret legger dette fram for neste årsmøte. NBS har mønsterlover for fylkeslag som må vedtas av fylkeslagene for å være gyldige. Hensikten med mønsterlover er å ha mest mulig likelydende lover i hele organisasjonen og sikre at det er samsvar mellom lovene i alle ledd. Når vi sammenligner mønsterlovene med lova til OBS er det grunn til spørre er om ikke OBS på neste årsmøte bør gjøre en total lovrevisjon med utgangspunkt i mønsterlovene.

Forslagene som er fremmet i sak 4, 5 og 6 er i tråd med gjeldende mønsterlover.

Vedtakets ordlyd: *Årsmøte støtter forslagene fra Fåberg BS og Nord-Fron BS og konstaterer at dette vil være endringer i tråd med gjeldende mønsterlover for fylkeslag i NBS. Årsmøte ser videre at OBS sine lover også på andre områder er avvikende fra mønsterlovene og ber styret utarbeide forslag til nye lover for OBS basert på gjeldende mønsterlover for fylkeslag.*

Forslag 7 og 8 ses i sammenheng

Forslag 7

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Nord-Fron Bonde- og Småbrukarlag

Nedbygging av utmarksarealer

I Oppland bygges store utmarksarealer ned kvart år. Kommunene ser på denne raseringa som næringsutvikling for sin kommune. Kommunene har sjølve forvaltningsansvaret for utmarka. Stasforvalteren grip sjelden inn. I følge Hurdalplattforma skal Norge opp på 50% sjølforsyning på norske resurser. Da må utmarka nyttes til beiting og ikkje hyttebygging.

Årsmøte vil at styret OBS skal jobbe opp mot statsforvalteren, for å forbedre forvaltninga av arealbruksendringer i utmark, slik at beitebruk og landbruks interesser blir ivaretatt. Statsforvalteren må bli meir kritisk til korleis hytte bygginga ødelegg for utmarksbeitet. Landbruksavdelinga hos Statsforvalteren må engasjere seg sterkere i problematikken rundt hytte utbygginga.

Forslag 8

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Øyer Tretten Bonde- og Småbrukarlag

Hyttebygging-arealdisponering og næringsutvikling.

Debatten om hyttebygging kommer stadig oftere på saklista Kommunestyrer lar seg rive med i omdisponering av arealer der næringsutvikling ser ut til å være det avgjørende stikkordet. Eksisterende stabil næringsvirksomhet som jordbruk, skogbruk, foredlingsindustri og avledende arbeidsplasser i en

kommune, vektlegges lite. Vi konstaterer at hyttebygging på matproduserende arealer, som regel er undergitt for svak utredning. Dette gjelder særlig i områder med seterdrift og beitebruk. Vi registrerer også at det som i virkeligheten før var ei hytte, og som ga en verdifull rekreasjon og avkobling i mange sammenhenger for en familie, nå stort sett er et begrep. Det riktige er fritidsbolig eller rett og slett en bolig nr 2.

De fleste kommuner i Gudbrandsdalen har gjennomgått en sterk utbygging av fritidsboliger de siste 25 årene. Vi begynner nå å se at det er en rekke uheldige konsekvenser ved denne utbygginga som tyder på at utredningen ved å omdisponere arealer fra ei næring, til en annen. ikke har vært god nok. Miljøspørsmål, visuell forurensning og økte konflikter med andre næringsinteresser er en del av dette. Hyttefolket sjøl begynner å stille spørsmålstegn om en har nådd et «utbyggingstak». Forskermiljøet setter søkelyset på en rekke uheldige konsekvenser ved storstilt hytteutbygging.

Konfliktnivået mellom hyttefolk og særlig beitenæring øker, og det er ikke godt dokumentert at storstilet utbygging av hytteområder styrker kommuneøkonomien.

Hyttefelter utvikler seg til å bli en maktfaktor, og de ønsker til dels å overta styringa av store fjellområder. Krav om dyrefrie områder og frafall av beiterett er en del av utfordringene beitenæringa står overfor, oftere og oftere.

Reguleringsmyndigheten i slike saker er kommunene. Reguleringsplaner må i større grad ta inn i seg detaljregulering om beitebruk, beiteretter og områdets betydning for nåværende og framtidig matproduksjon.

Øyer/ Tretten Bonde og Småbrukarlag ber årsmøtet i Oppland Bonde og Småbrukarlag ta initiativ over for lokallag og andre næringsinteresser til å delta aktivt i plan- og høringsprosesser der omdisponering av matproduserende arealer er tema. Avisa Bonde og Småbruker har i de 5 siste utgaver trykket informative artikler om framgangsmåten.

Vedtakets ordlyd: *Årsmøtet støtter innspillene fra Øyer/Tretten og Nord-Fron BS. Arbeid mot nedbygging av utmarksarealer og økt press på bruk av utmarka til aktiviteter som i praksis fortrenger beitedyr og svekker beiteretten skal være prioritert satsingsområde for styret i OBS*

Forslag 9

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Nord-Fron Bonde- og Småbrukarlag

Advokatavtaler

I OBS er det ei advokatavtale, ein time etter friretthjelp tariff. Det skal kun brukes opp mot bestemte advokatfirmaer.

NFBS ønsker forandring på dette, vist skal videreføres.

Medlemmene i OBS skal kunne sjølve velge den advokaten dei vil bruke. Å ha ein time med ein advokat dei ikkje vil bruke i saka har overhode ingen hensikt, da det er berre småting ein kan få eit svar på i løpet av ein time. Det er overhode ikkje slikt att ein advokat er flink til alt innen jusen. Mange av dei problema som medlemmer av OBS kjemper i retten er ofte saker som går lengere enn til jordskifteretten. Da er det minst like viktig at ein medlem for gode tips til flinke advokater til den spesielle saka. Forslaget er at OBS betaler det ein time fri rettshjelp koster. Pr nå er beløpet kr 1121

Vedtakets ordlyd: *Årsmøtet ønsker å beholde dagens advokatavtale og lagets tilskudd til advokatbistand slik den er i dag.*

Forlag 10

Forslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Nord-Fron Bonde- og Småbrukarlag

Medlemmer i fylkesstyret og valgkomite.

Det har i lengere tid vert fokus på lekkasjer i OBS. For å prøve å hindre lekkasjer i forhold til valgkomite arbeide

Forslår NFBS at årsmøte vedtar følgende.

Det skal ikkje sitte personer fra samme husstand i styret og valgkomiteen.

Endringsforslag til årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag fra Gausdal BS.

Forslag 10 - Instruks for valgkomiteen

Her vil vi presisere at valgkomiteen velges av årsmøte og arbeider på vegne av årsmøte. Styret må gjerne utarbeide en instruks for valgkomiteen men da som forslag som behandles og vedtas av årsmøte. Vi foreslår derfor at det gjøres et vedtak i denne saken.

Vedtakets ordlyd: *Styret bes om å utarbeide et forslag til instruks for valgkomiteen som legges fram for årsmøte til behandling og vedtak.*

Forslag fra redaksjonskomiteen:

Avklaring for norsk matproduksjon NÅ

Årsmøtet i Oppland Bonde og Småbrukarlag ber om hjelp til en rask avklaring om jordbrukets mulighet til å brødfø landets befolkning. Med den voldsomme kostnadsøkningen vi ser på viktige innsatsfaktorer som kunstgjødsel, diesel, strøm osv er det mange som nå teller på knappene om de skal satse på vekstsesongen 2022 i hele tatt.

Jordbruksforhandlingene er tidligst ferdig midt i mai. Da er det for sent for mange dette året.

VI TRENGER EN KONKRET AVKLARING FRA SENTRALE MYNDIGHETER NÅ. Årsmøtet ber om hjelp fra fylkets politikere, både våre stortingsrepresentanter, kommunestyrer og fylkesting til å presse på for dette. Det aller viktigste er å få til en optimal norsk kornproduksjon, både til mat og fôrkorn. Da nytter det ikke med fine ord. Regjeringen må garantere for en bedring i økonomien i kornproduksjonen på minst kr 1, - pr kg. For korn og grasproduksjon må det til et konkret forslag på kostnadsdekning for økte priser til kunstgjødsel og diesel. En enkel løsning er å øke arealtilskudd på alt areal i drift i 2022 med kr 250 pr daa, med utbetaling senest i juli 2022.

Årsmøtet sender denne bønnen om hjelp til alle fylkets ordførere, fylkestinget og Stortingsrepresentanter.

Valg.

Fylkesstyret				
Leder	*Hallvard Helland*	*Lom*	*1 år*	*Valgt*
Nord-Gudbrandsdal	*Anne Kate Isumhaugen*	*Sør-Fron*	*2 år*	*Valgt*
Sør-Gudbrandsdal	*Bjørn Rønning (org. nestleder)*	*Fåberg*	*1 år*	*Valgt*
Gjøvik/Toten	*Trond Taraldrud*	*Toten*	*2 år*	*Valgt*
Land/Hadeland	*Bjørn Rustestuen*	*Torpa og omland*	*1 år*	*Valgt*
Valdres	*Knut Roar Aaberg*	*Nord-Aurdal*	*2 år*	*Valgt*
Gudbrandsdal	*Svein Løken*	*Øyer-Tretten*	*1 år*	*Valgt*
Vest Oppland/Valdres	*Oddvar Hjørdisson Olsen*	*Torpa og omland*	*1 år*	*Valgt*
Ungdomsrep. i styret:	*Niklas F. Grøterud*		*2 år*	*Valgt*
Vara til styret:	*Elin Aarum*	*Torpa og omegn*	*1 år*	*Valgt*
	Leif Arne Kvisberg	*Gausdal*	*1 år*	*Valgt*
	Gro Inger Auganes	*Toten*	*1 år*	*Valgt*
Vara ungdomsrep. styret:	*John Ivar Tofte*	*Gausdal*	*Ikke valg*	
Revisorer:	*Kristian Ekre*	*Nord-Fron*	*1 år*	*Valgt*
	Arne Ulen	*Nord-Fron*	*1 år*	*Valgt*
Valgkomitè:				
Valdres	*Tore Kiil*	*Nord-Aurdal*	*2 år*	*Valgt*
Nord-Gudbrandsdal	*Live Langøygard*	*Vågå*	*Ikke valg*	
Sør-Gudbrandsdal	*Ole Petter Berget*	*Nord-Fron*	*2 år*	*Valgt*
Land/Hadeland/ Toten	*Per Idar Vingebakken*	*Toten*	*2 år*	*Valgt*
Vest-Oppland	*Terje Hasvoldseter*	*Biri-Vardal*	*Ikke valg*	
Leder:	*Live Langøygard*	*Vågå*		
Vara Valgkomiteen:				
Nord-Gudbrandsdal	*John Ivar Tofte*		*2 år*	*Valgt*
Sør-Gudbrandsdal	*Knut Erik Fryjordet*	*Øyer/ Tretten*	*Ikke valg*	
Valdres	*Alf Birger Bratteng*	*Nord-Aurdal*	*Ikke valg*	
Vest-Oppland	*Kristoffer Bergum*	*Biri og Vardal*	*2 år*	*Valgt*
Land/Hadeland/ Toten	*Morten Fagerholm*	*Toten*	*1 år*	*Valgt*
Representantskapet i NBS:	*Leder og nestleder*		*På valg*	
Ungdomsutvalg *Leder:*	*Mathea Storile*	*Toten*	*1 år*	*Valgt*
Medlem	*Niklas Grøterud*	*Torpa og omland*	*2 år*	*Valgt*
Medlem	*Jon Ivar Tofte*	*Gausdal*	*Ikke valg*	
Medlem	*Pål Ingar Vingebakken*	*Toten*	*2 år*	*Valgt*
Medlem	*Jostein Visdal*	*Vågå*	*Ikke valg*	

Valgkomiteen 2021/2022:
Leder: Live Langøygard
Medlemmer: Sigbjørn Åbjørsbråten, Ole Petter Berget, Per Idar Vingebakken, Terje Hasvoldseter

Konstituering av styret etter årsmøte:
Nestleder Bjørn Rønning
Vara for leder til representantskapet i NBS Bjørn Rønning og vara for nestleder, Niklas Grøterud.

Innspill til landbruksforhandlingene 2022 fra Oppland Bonde – og Småbrukarlag(OBS)

Generelt

I 1960 var det 3 mrd mennesker på jorda. Nå er det 7,7. Med dagens utvikliing må vi frem til 2050 øke global matproduskjon med 60% for å fø verdens befolkning.

Dette må gjøres uten å legge beslag på vesentlig mer av verdens ressurser. Menneskelig aktivitet er direkte årsak til at arter blir utryddet i et tempo som er ti til hundre tusen ganger raskere enn naturlig i følge FNs naturpanel. Et bærekraftig landbruk er avhengig av at vi har intakte økosystemer rundt oss.

Hvis vi klarer å stanse global oppvarming på 1,5 grader, vil dette uansett få store følger for verdens matproduksjon. Vi er etter årets klimatoppmøte ikke i mål med utslippsreduksjoner som gjør at vi når dette målet. Det føre til redusert matproduksjon i store delar av verden. Med dagens utvikling er produksjonen av soya i Sør – Amerika spådd en reduksjon på ca. 20% innen 2050. Reduserte avlinger av sentrale råvarer til mat og dyrefor er også sannsynlig i store delar av verda. Årsakene er godt kjent. Temperaturøkning gir mer ekstremvær i form av hetebølger, tørke og flom. Vi har sett mange eksempler på dette både her og i andre land siste årene.

Havet har også nådd sin smertegrense. I 2015 var33 prosent av verdens fiskebestander overbeskattet og en stor del av de øvrige fullt utnyttet. I tillegg kommer økende problemer som følge av miljøgifter og plast.

Med dette bakteppet mener OBS mener at økt selvforsyning må bli ett av de viktigste mål for sittende regjering. Det må legges til rette for bærekraftig produksjon av mat der også innsatsfaktorene i produksjonen ikke er importert og oppfyller kravene om bærekraft.

Dette må være retningsgivende for utforming av ny landbrukspolitikk. OBS nedsatte en arbeidsgruppe som hadde en grundig gjennomgang i forkant av landbruksforhandlingene 2021. Målene her er ikke innfridd og ligger derfor til grunn for innspillet også i kommende forhandlinger

Konklusjon:

- *Lønnsomheta må styrkes. Dette er det eneste grunnlaget for fortsatt jordbruk over hele landet. Inntektsutjevning mellom jordbruket og sammenligningsgruppene.*
- *Styrke velferdsordningene i jordbruket.*
- *Øke sjølforsyninga av matvarer som kan produseres på norske ressurser. Matsikkerhet.*
- *Redusere bruken av soya og andre importerte fôrråvarer.*
- *Større norskandel i fôrandelen til husdyrproduksjonen. Både mjølk og kjøtt.*

- *Vektlegge produksjonsmåter og mattrygghet. Bruk av beite. Seterdrift.*
- *Mere allsidighet og mindre monokultur.*
- *Budsjettmidlene skal brukes til å utjevne inntektsmuligheter og forskjeller i mulighetene for en sikker matproduksjon. Ikke til premiering av volum. I tillegg må budsjettmidlene stimulere mattrygghet og helsemessig god kvalitet på produktene.*
- *Se for øvrig omtale av produksjoner, og forslag til konkrete tiltak.*

Lønnsomhet.

Oppland Bonde og Småbrukarlag, (OBS), er helt klare på, at for å opprettholde fortsatt drift og produksjon på både sentral- og distriktjordbruk, må lønnsomheten sikres. Gjennom jordbruksforhandlingene vil vi gå inn for tiltak som sikrer bruk av areal, ivaretar produksjonen og at det satses på lokale ressurser. Tiltakene må sikre økt lønnsomhet uten at det stimulerer til økt produksjon og mere arbeid. Markedsprisen bør økes slik at minimum kostnadsøkning dekkes.

OBS mener at produksjon, basert på norske ressurser, tilpasset den enkelte gards lokale ressurser, må danne grunnlaget for matproduksjonen. Dersom lønnsomheten er for lav, er resultatet fortsatt bruksnedlegging, strukturendringer, sentralisering, areal ut av drift og økt import av både mat- og fòr-råvarer. En omlegging av produksjonsmåter, og en betydelig økning i norsk-andelen av særlig protein i fôret, er slik vi ser det, bare mulig ved økt lønnsomhet i jordbruket generelt, men for små og mellomstore bruk spesielt. En økning i lønnsomheten, uten krav om økt produksjon, må forankres i bruken av budsjettmidlene.

Tiltakene må sikre økt lønnsomhet uten at det stimulerer til økt produksjon og mere arbeid. Strukturtilskuddet i mjølkeproduksjonen som ble innført i 2018, etter initiativ fra Norsk Bonde og Småbrukarlag, er et godt eksempel på direkte økt lønnsomhet for små og mellomstore mjølkeprodusenter. Vi vil også prioritere tiltak som sikrer bruk av marginale arealer både i husdyr- men særlig korn og annen planteproduksjon.

Dette er et eksempel på tiltak som styrker lønnsomheten for mange mjølkeprodusenter rundt om i landet, og særlig distriktene. Det er viktig at slike tiltak ikke vatnes ut med hensyn til strukturen. Målet om å opprettholde jordbruk og matproduksjon over hele landet krever styrking av lønnsomheten omgående. Dette krever at det tenkes på strakstiltak, samtidig som det startes en dreining i bruk av budsjettmidlene.

Inntektsutjevning:
Avstanden mellom inntektene i jordbruket og sammenligningsgruppene må reduseres kraftig. Dette må da vises i konkrete kronebeløp, og ikke med bruk av prosentregning.

Importvern:
Importvernet (tollbeskyttelse av norskproduserte jordbruksvarer), har et handlingsrom i vekslingen mellom krone-, og prosentsats for tollbeskyttelse av norske jordbruksprodukter. Denne vekslinga gir muligheter for til enhver tid å gi den sterkeste beskyttelsen mot import som truer lønnsomheten i norsk jordbruks og matproduksjon. Dette er forhold som styres i stor grad politisk, men det er viktig at jordbruket sjøl presser på for at handlingsrommet i importvernet utnyttes langt bedre enn i dag. Dette gir muligheter for både økt lønnsomhet i næringa, og økt sjølforsyning.

Arealer og ressurser:
Det later til å være en brei enighet om at vi skal ha et sterkt jordbruk over hele landet, og da gjelder dette også i høg grad Innlandet.

Innlandet har alt fra de beste arealene og områdene for planteproduksjon på flatbygdene, kombinasjonsjordbruket i distriktene, og fjellandbruket med seterdrift og utstrakt beitebruk. OBS legger stor vekt på ressursutnytting og det er derfor viktig at alle matproduserende arealer utnyttes maksimalt, uten at det blir rovdrift og utarming av jorda. Teigbasert arealtilskudd vil være en garantist for at areal ikke går ut av drift. Teigbasert arealtilskudd bør fange opp driftsulemper med små teiger, beliggenhet og brattlendt areal.

God matkvalitet er avhengig av mange faktorer. Grunnlaget er produksjonsressursene rein jord, reint vatn og rein luft. I tillegg spiller produksjonsmåten og bruken av innsatsfaktorer en vesentlig rolle. Det må utarbeides rammevilkår som legger til rette for god jordkvalitet og driftsmetoder som reduserer jordpakking og øker bruken av husdyrgjødsel.

Klima/ Miljø.
Fortidens landbruk- framtidas løsninger.
Driftsformen i jordbruket har i hele etterkrigstida gått stadig mer fra allsidig jordbruk til monokulturer. Samtidig har det utviklet seg en spesialisering, som har gjort at både allsidig produksjon, og begrepet familiejordbruket, er svekket i det totale landbruksbildet. Ensidig planteproduksjon, uten husdyr, fører til flere uheldige konsekvenser. For å opprettholde en tilnærmet sunn næringsbalanse i jordsmonnet, må det stadig brukes mere kunstgjødsel. Ensidig korn-potet og grønnsakproduksjon over lengre tid fører også til økt

smittepress når det gjelder sjukdommer. Økt bruk av sprøytemidler for å bekjempe eller forebygge sjukdommer gir svekket mattrygghet. Store åpenåkerarealer gir erosjon og avrenning til vassdrag. Forurensning av vassdrag er uheldig og kan til slutt få påvirkning på vannkvalitet for både drikkevann og vann brukt i matproduksjon.

I husdyrproduksjonen har vi sentralisering og sterke strukturendringer som fører til at spredearealer for husdyrgjødsel blir mangelvare. I tillegg vil store konsentrasjoner av husdyr også føre til økt smittepress for sjukdommer. Dette gir økt medisinbruk til bekjempelse av sjukdomsutbrudd. Spredt husdyrhold med små besetninger er en beredskap mot smittespredning.

Økt sjølforsyning:
Sjølforsyningsgraden i Norge er nå under 40%. Det må legges til rette for kraftig økning av denne. Å kunne produsere nok mat til egen befolkning er et overordnet mål. Viktige tiltak er:

-Sterkere jordvern. Nedbygging av dyrka mark til andre formål må stoppes.

-Økt bruk av utmarksbeite og stimulere til seterdrift

-Vesentlig styrking av økonomien i alle produksjoner. Dette er en grunnleggende forutsetning.

- Energikrevende produksjoner som gartneri må ha en økonomisk utvikling som gjenspeiler varig økte energipriser. Energibruk til matproduksjon må ha prioritet framfor luksusforbruk. Dette bør gjenspeiles i differensiert energipris avhengig av hva energien brukes til.

-målsetning om økt grovforandel i mjølkeproduksjon

Hva må til for å styrke sjølforsyningen til 50%?
Helt overordnet må det lønne seg å bruke jord. Altså må lønnsomheten i jordbruket styrkes generelt og for den enkelte produksjon spesielt.

Grunnlaget for all matproduksjon er bruk av jord og planteproduksjon. Økt kornproduksjon på alle egnede arealer er hovedgrunnlaget for å øke sjølforsyningsgraden til minst 50%. Matkornkvaliteten kan vurderes om den er for streng i dag. En betydelig økning av kornprisen vil gi ønsket resultat. Samtidig må det på nytt legges til rette for lagringa av korn. Særlig matkorn og såkorn.

Vi anser det slik at det i kornproduksjonen separat er liten fare for overproduksjon. Det er viktig å sette inn tiltak internt i kornproduksjonen, som utjevner driftsulemper. Dette vil styrke kornareal i drift.

Tilskuddsordninger som premierer bruk av jord er viktig her. Arealtilskudd med struktur og øvre grense. Eller tilskudd på teignivå, som fanger opp konkrete driftsulemper. Dersom en frykter overproduksjon av korn totalt, kan oljevekster og andre proteinvekster være et godt alternativ.

Når det gjelder annen planteproduksjon bør det stimuleres til å dekke forbruket av poteter og grønsaker i alle fylker. Norske varer må prioriteres i markedet før import.

Husdyrproduksjonen må i sterkest mulig grad foregå i fjell og dalbygdene. Her er planteproduksjonen i form av enorme utmarksbeiter fornybare og rimelige ressurser. Kombinasjonskua må komme mye sterkere inn i bildet. Mjølkeproduksjon må stimuleres sterkere til produksjon på utmark. Dette vil gi en redusert avdrått og mindre bruk av kraftfor, plass til flere kyr som sikrer arealbruk og norske ressurser som hoved innslag i matseddelen. Mjølkeproduksjonen er i dag gjennomregulert av kvoter og det er ingen fare for overproduksjon. Ved reduksjon av kvotetaket slik Hurdalsplattformen sier vil gi åpning for flere kyr og mjølkebruk i drift. For å sikre sjølforsyningen må også her økonomiske virkemidler sikre bruk av utmarksbeiter i større grad enn i dag i mjølkeproduksjonen. Her vil da en styrking av seterdrift med mjølkeproduksjon være viktig. Oppland og Innlandet ellers har fortsatt en del setre i drift både til ku og geit. Tilskuddsordninger for å bruke setra til mjølkeproduksjon er viktig. Utradisjonelle ordninger med tilskudd til vedlikehold av hus og gjerder er viktig. Økt mjølkepris på sommer- og seterprodusert mjølk er et stimulerende tiltak. Viktig med struktur, da det ofte er besetninger med opptil 20 kyr som er på setra.

Kjøttproduksjon på kastrater er et godt alternativ til å produsere kjøtt på utmark. God ressursutnytting og kjøtt med god kvalitet. Her er dagens klassifiseringssystem en stor utfordring for lønnsomheten. Sau benytter i dag stort sett fjell og utmark. Produksjonen må vris bort fra høgt kraftforbruk og over på gras. Bærekraftig og ressursvennlig produksjon.

Det samme gjelder for mjølkeproduksjon på geit. Antall geitemjølkprodusenter er sterkt tilbakegående, og det er her viktig å øke priser og tiltak slik at det fortsatt blir produksjon av geitemjølk i distriktene. Seterdrift kan i en del tilfeller kombineres med forskjellige typer åpne- og opplevelsessetrer. Dette kan styrke den totale lønnsomheta ved seterdrifta, men har og ei kostnadsside i form av at flere ressurser må inn i bilde.

Oppsummert må en styrket lønnsomhet, og betydelig stimulering til bruk av norske arealer og planteproduksjon ligge til grunn for å lykkes med å øke norsk sjølforsyning til minst 50%. I tillegg må det være politisk vilje til å bruke tollvernets muligheter til å veksle mellom krone og prosenttoll i langt sterkere grad enn i dag. Norske produkter må tilbys markedet til en realistisk pris. Det betyr prisoppgang.

Jamstilling.

For å oppnå inntektsjamstilling i løpet av 4 år, må relativt store påslag på prisene komme. Dette vil naturlig nok slå svært ujevnt ut for forskjellige bruksstørrelser. Pris knyttes direkte til produsert kvantum og kvalitet. For mjølk må prisen økes med minst 1 kroner per liter. Samtidig må reglene for kvoteleie endres ,slik at det ikke blir de passive kvoteutleiene som sitter igjen med fortjenesten . For kjøttproduksjon av rødt kjøtt må en vurdere påslag opp mot 20 kroner per kg. (På siden av spørsmålet bør det arbeides med endringer i klassifiseringssystemet som premierer kvalitet og ikke volum)

En må se på hele tollsystemet , se om det kan innføres toll på bearbeidede landbruksprodukter.

Tilskuddsmidlene må utjevne inntektsforskjeller per årsverk, som følger av prisøkning. I tillegg må tilskuddene innrettes slik at de ikke er volumdrivende, men premierer bruk av jord. Også marginale arealer. For seterdrift og utmarksbeiting må tilskuddene premiere bruken av disse ressursene og da per dyr og ikke volum. Alle tilskudd som premierer volum vil sammen med økte priser føre til ny overproduksjon og fallende lønnsomhet, og må unngås.

Vi har ikke gjort beregninger på rammestørrelse for disse 4 årene men det sier seg sjøl at både etterslepet og økt lønnsomhet betyr mye penger. Viktig at ikke økt lønnsomhet drukner i jamstillingen.

Når det gjelder økt kraftforpris, som følge av økt kornpris, så må kraftforkrevende produksjoner hent inn igjen kostnadsøkningen i markedet.

Mjølk:
 # Alle tilskuddsordninger i mjølkeproduksjonen må ha sterk struktur og tak.
 # Helt overordnet at kvotetaket for kumjølk senkes til 450 tonn.
 # Driftstilskuddet forsterkes
 # Strukturtilskuddet økes for de første 20 kyrne, med gradvis nedtrapping og en sterkere nedtrapping etter 40 mjølkekyr.
 # Tilskuddsordningene må premiere beiting på både inn- og utmarksbeiter.

 # Styrke beitetilskuddene generelt og utmarksbeitetilskudd spesielt.
 # Økt mjølkepris
 # Tilskudd til bevaringsverdige norske kuraser må videreføres og styrkes.

Andre tiltak i mjølkeproduksjonen:
 # Fortsatt tilskudd og rimelige investeringsmidler til ombygging og modernisering av båsfjøs, med tanke på løsdrift.

 # Påvirke veiledningstjenesten til sterkere individuell rådgiving og praktisk gjennomførbare løsninger på det enkelte bruk. Utgangspunkt i brukets samlede ressurser.

Sau og geit:

Kvalitetstilskuddet har svært få krav til kvalitet på slaktet. Kun klasse O+ eller bedre. Med hensyn til å sikre at trygge produksjonsmåter, kvalitet og dyrevelferd ivaretas best mulig, bør det stilles strengere krav til utbetaling av kvalitetstilskuddet for lam. Vi foreslår:

 # Alle dyr som skal ha rett til kvalitetstilskudd, må ha beitet minst 8 uker i utmark.
 # Helsekortopplysninger om besetningen bør vektlegges, med hensyn til medikamentbruk.

Andre tiltak i småfèproduksjonen:
 # Driftstilskudd, etter modell fra mjølke- og ammekuproduksjonen, og med innslagspunkt 20 vfs. Dette vil være et svært godt strukturtiltak.
 # Strukturtiltak i husdyrtilskuddet
 # Styrking av beitetilskuddene, med særlig vekt på utmarksbeitetilskuddet for småfe.
 # Arbeide for at betaling generelt avspeiler produksjonsmåten.
 # Prisløypa må endres slik at hovedtyngden av lammene oppnår bedre pris. Nedtak av avregningsprisen kan ikke starte før i uke 43. Lam tilføres i hovedsak i september/ oktober og prisreguleringen må derfor ha en annen utforming enn for råvarer med jevn tilførsel gjennom året. I tillegg må mulighetene for å hente maksimal produksjon fra utmarksbeite ved sanking av sau/lam inn mot 1.oktober ivaretas. Endelig peker vi på at de endringene vi foreslår vil redusere bruken av kraftfôr.

Ammegeit

Vi har fått inn to innspill vedr. ammegeit. Disse to er gjengitt under.

Innspill 1

Det gjelder hvordan ammegeit og sau defineres ulikt i jordbruksavtalen, og dermed også i søknaden om tilskudd når det gjelder antall dyr. Definisjoner står på s. 24. i jordbruksavtalen 2020/2021.

https://www.regjeringen.no/contentassets/ea041f8e28be41b2b61e22119b0d079e/jordbruksavtale-2020-2021.pdf

I praksis vil det si at alle påsett som ikke har kjea før telledato 1. mars. ikke kan føres opp i søknaden hvis du har geiter. Hvis du derimot har sau kan du føre opp alle som er født foregående år, uavhengig om de har fått lam. De fleste ammegeitprodusenter vil jeg anta har kjeing etter 1. mars...

Beløpet man får i tilskudd pr. dyr er likt for ammegeit og sau så det er er veldig merkelig (og urettferdig...) at denne definisjonen skal være ulik. Det er ikke mulig å fremskynde kjeing til før 1. mars så for oss i år innebærer det at vi mister tilskudd for 16 dyr, det utgjør over 1/3 av den vinterfora besetningen vår. Dette er altså dyr som skal få kje, men dessverre ca. en og en halv måned etter telledato.

Innspill 2

Dette er en produksjon som driftsmessig ligner veldig på sau, men tilskuddsmessig blir behandlet svært ulikt. Satsene på tilskuddet er likt, men i kodene for dyr som er berettiget tilskudd er definisjonene slik:
«Sau: Sau født foregående år eller tidligere som ikke er melkesau»
«Ammegeit: Geiter som har kjeet minst en gang og som ikke er melkegeit»
Både sau og ammegeit har i de fleste tilfeller lamming/kjeing på våren (april/mai).

Av dyrevelferdsmessige hensyn er det mange ammegeit produsenter (men også noe sauebønder) som velger å ikke sette på årsdyr men velger å la dyra få en bedre utvikling slik at de pares først ved 12 til 19 mnd alder. For ammegeit vil dette resultere i at man ved kjeing etter 1.mars ikke vil få husdyrtilskudd før tredje år etter fødsel, mens man på sau uansett vil få fra de er ett år.

Dette skaper en stor ulikhet innenfor ellers like produksjoner og selv om ammegeit produksjon er relativt liten i nasjonal målestokk har det stor økonomisk betydning for den enkelte produsent. Vårt forslag til endring er å endre eller evt fjerne begrepet for ammegeit i tilskuddssammenhengen.

Melkegeit er jo definert som «melkegeit» i protokollene, dermed bør det tilskuddsmessig være mulig å definere på samme måte som på sau, altså: «Geit: Geit født foregående år eller tidligere som ikke er melkegeit»

Alternativt innføre en ny definisjon: «unggeit: geit som ikke er ammegeit», men som har samme tilskuddssats som sau og ammegeit.

Vi mener det første forslaget er det foretrukne. Vi er klar over at det er store forventninger og at det vil bli mange krav i årets forhandlinger, men vi mener det er på høy tid å rette opp denne skjevheten å ta dette inn i årets jordbruksoppgjør.

Storfekjøtt:
Hovedfokus her må være en dreining over mot ekstensive produksjoner som favoriserer beitebruk og grovfor.

- *Styrke utmarksbeitetilskuddet spesielt og beitetilskudd generelt.*
- *Kvalitetstilskuddet må premiere beiting. Lette raser med gode egenskaper på utmarksbeite gir dårlig klassifisering og pris i dagens system.*
- *Husdyrtilskudd kastrater. Nytt.*
- *Årlig sats per dyr 1-40 dyr kr 3500 per dyr.*
- *Arealtilskudd på teignivå. Fanger opp driftsvansker.*
- *Sterkere struktur husdyrtilskudd.*

Korn:
Kornproduksjonen har over tid gått sterkt tilbake. Årsakene ligger i landbrukspolitikken. En del husdyrproduksjon har overtatt kornarealene. Marginale arealer med lang transportavstand er blitt for kostnadskrevende å bruke. Felleskjøpet Agri har i lang tid pekt på nedgangen som svært bekymringsfull. Korn vil aldri bli en produksjon som presser markedet. Økt kornproduksjon i Norge, både av mat- og fôrkorn, vil styrke sjølforsyningen og matberedskapen for befolkningen.

Økning i kornprisen vil ha direkte påvirkning på kraftfôrprisen. Dette må sees i sammenheng med ønsket reduksjon av kraftfor i mjølk – og kjøttproduksjon.

For å få i gang igjen eller øke produksjonen på marginale kornarealer, vil arealtilskudd på teignivå være et godt tiltak. Med dagens digitale kartverk er dette mulig. Vi advarer sterkt mot en generell
økning i arealtilskuddet for korn, da vi får stadig større og færre driftsomfang, og arealtilskuddet vil virke volumdrivende.

Målsetning om:

 # økende grad av kombinasjonsbruk, der husdyrgjødsel kan brukes på kornarealer.
 # Moderat prisøkning uten at kraftfôrprisen nedskrives.
 # Prisøkning på matkorn.
 # Arealtilskudd på teignivå innføres.
 # Lagringstilskudd for korn som lagres på gården
 # Differensiering, trapping og tak på A/K tilskuddet.

Poteter, grønt, frukt og bær.
Dette er produksjoner som er sårbare i forhold til klima og værforhold. En del av disse produktene omsettes som «ferskvare», og er også sårbare i forhold til markedet. De fleste produksjoner i denne kategorien tåler prisøkning, da markedet er sesongbetont. For å sikre økonomien, og stimulere til bruk av små og marginale arealer, er en aktiv bruk av A/K tilskuddene et godt virkemiddel. Arealtilskuddet i hele grønt-produksjonen må ha en streng strukturprofil, og premiere små og marginale arealer. For å stimulere til et økt forbruk av poteter og grønnsaker, bør en styrke opplysningskontoret.

Når det gjelder A/K tilskudd for frukt og bær, har vi stort sett en arealstruktur som tåler en noe friere bruk av tilskuddsmidlene.
 # Øke prisene på de fleste produkter.
 # Midler til økt markedsføring. Sesongvarer.
 # Økt A/K tilskudd med sterk trapping og tak.
 # Investeringsvirkemidler til lager og kjølerom.

Bruk av arealer:
 # Teigbasert arealtilskudd som fører til at marginale arealer fortsatt brukes til matproduksjon.
 # Struktur og arealgrenser.
 # Styrking av arealtilskudd overflatedyrket jord og innmarksbeitetilskudd gjør det interessant å produsere mat på denne type arealer.

Klima og miljø:
 # Tilskudd for levering av husdyrgjødsel til produksjon av biogass bør ikke økes. Husdyrgjødsel bør prioriteres som gjødsel og jordforbedringsmiddel og tiltak som stimulere dette må prioriteres.
 # Klimarådgiving på bruksnivå er viktig. Viktig at disse midlene brukes slik at rådgivingen reduserer transport og «dekk og diesel»-jordbruket. Må ikke svekke matproduksjon på norske ressurser og økt sjølforsyning.
 # Stimulere kunnskapsoppbygging.
#Tilskudd må favorisere driftsformer og ombygging som er basert på gårdens egne ressurser.

Økt sjølforsyning:
 # Stimulere til at matproduserende arealer fortsatt blir brukt.
 # Styrke alle typer planteproduksjon.
 # Premiere produksjonsmåter som bidrar til mattrygghet og reduserer klimautfordringene.

Beite og seterdrift:
Innlandet er av de største beitefylkene i landet. Vi fortsatt en god del setring i Nord-Østerdalen, Gudbrandsdalen og Valdres.

Seterdrifta kombineres mange steder i landet med en del tiltak som supplerer den totale inntekta på setra. Åpen seter i forskjellige variasjoner, produksjon av smør, ost og andre produkter, salg av seterkost mm. Dette skaper hygge for publikum. Samtidig gjør det tilbakeføring av kunnskap om en driftsform som i dag er svært sårbar, mulig.

Beitebruk med storfe, hest og småfe, er viktig for matproduksjonen, men også for det biologiske mangfoldet og et åpent kulturlandskap.
 # Styrke alle ordninger som fremmer aktiv seterdrift med mjølkeproduksjon på ku og geit.
 # Styrke utmarksbeitetilskuddet. Krav om antall uker på utmarksbeite.
 # Premiere produksjonsmåter av trygg mat (kvalitet).

Velferdsordninger:
Lønnsnivået for avløsere i jordbruket er generelt lavt og dette fører til at det er redusert tilgang på kvalifiserte søkere til slike yrker.

Refusjonsordningen for avløsning må styrkes, slik at avløser-lønningene kan økes. Dette vil gi jordbruket bedre muligheter til å konkurrere om kvalifisert arbeidskraft.

Alle bruk med dyrehold, uansett lønnsomhet, må få tilgang til avløsning ved sykdom hos bruker.

Et annet forhold som er viktig, er muligheten for landbruksvikar ved sjukdom og ulykker som medfører arbeidsudyktighet over tid. I utgangspunktet må jordbruksinntekt dokumenteres fra den som rammes av sjukdom eller ulykke, for å kunne nytte ordningen. I dagens jordbrukssamfunn er det svært alminnelig at den ene parten i et parforhold har arbeid og inntekter utenom bruket. Sjøl om denne parten har sine rettigheter gjennom sitt arbeidsforhold, deltar ofte vedkommende også i drift og arbeid på bruket. Som et resultat av dette, øker ikke sjelden arbeidsbelastninga i gårdsdrifta samtidig med at et pleiebehov oppstår i familien. Regelverket åpner ikke for å nytte landbruksvikar, med mindre den som er sjuk har inntekter direkte fra gårdsdrifta. Vi er av den oppfatning at reglene her burde vært endret, slik at bruk av landbruksvikar blir mulig for å avhjelpe situasjonen som er oppstått på bruket.

Investeringsvirkemidler:
For å ivareta investeringsbehov på alle typer gardsbruk, er det viktig at det gis tilgang til rimelige investeringsmidler. I dag er det omtrent ikke gardsbruk i drift, som ikke har lønnsinntekter i tillegg. Den samlede inntekta på bruket må danne grunnlag for tildeling av investeringsvirkemidler. I ei tid der vi står foran overgang fra bås-drift til løsdrift i mjølkeproduksjonen, er det viktig at det avsettes og tildeles midler til ombygging og moderat utbygging av fjøs for mjølkeku, uten at det er krav om økt produsert volum. Vi ser det som svært viktig og nødvendig for å opprettholde små og mellomstore bruk over hele landet, at det er sikker tilgang på investeringsmidler for mindre bruk. I tillegg må det bli tilgang på investeringsmidler for bygging av mellomlager for husdyrgjødsel i fjellområder med mye dyrkede grasarealer.

Forhold som ikke berøres direkte av jordbruksavtalen:
Fjellbygdene, der mye av slått og beiting foregår til fjells, må for framtida få en generell dispensasjon for å kunne kjøre ut husdyrgjødsel selv om det ikke blir beitet eller slått seinere på høsten. Husdyrgjødsla er en viktig ressurs som må benyttes best mulig, både som gjødsel og jordforbedringsmiddel. I mange distrikter er transportmuligheter avgjørende. På våren er mange fjellveger ikke åpne for tungtransport når husdyrgjødsla skal ut og dette understreker behovet for transport på høsten, etter at vekstsesongen er avsluttet. En annen løsning enn å spre husdyrgjødsla på høsten er mellomlagring i tanker i fjellet. Dette kan løses, men det betyr investeringer og ekstra kostnadsmessig

belastning for det enkelte bruk. En løsning med mellomlagring av husdyrgjødsel er miljømessig bedre enn spredning på høsten.

Vi presiserer også at spredning av husdyrgjødsel etter vekstsesongen vil være akseptabelt i forhold til avrenning på en god del arealer. Det er viktig at dette forholdet vurderes i forhold til en dispensasjon.

Løsdriftskravet:
Kravet om løsdrift i mjølkeproduksjonen kan, i like stor grad som et tiltak for bedret dyrevelferd, sees som et strukturtiltak. Realitetene forteller oss at mange små mjølkeprodusenter ikke vil klare å gjennomføre nødvendige investeringer for å få lagt om til løsdrift. Det er også disse små mjølkebruka som kan ivareta fortsatt seterdrift og mjølkeproduksjon på utmarksbeite. Ressurser det bare er små og mellomstore bruk som kan nyttiggjøre seg.

Dokumentasjon for økt dyrevelferd i løsdrift etterlyses og må ligge til grunn for kravet. Et så inngripende tiltak må være faktabasert, ikke tuftes på antakelser og menneskeliggjøring av dyrs behov. Antall dyr i besetningen er avgjørende for oversikt og kontroll. Vi mener antall dyr i besetningen og røkterens rolle har større betydning for dyrevelferden enn båsdrift kontra løsdrift. Dårligere klauvhelse i løsdrift er dokumentert.
Kravet om løsdrift bør erstattes med krav om tilstrekkelig dyrevelferd på besetningsnivå. Dette bør kunne ivaretas i det nye dyrevelferdsprogrammet som er vedtatt.

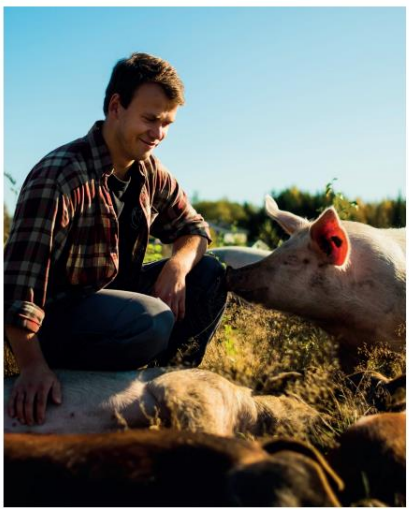

På lag med landbruket

Forsikring Pensjon

I Gjensidige er vi stolte av å samarbeide med Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Sammen kombinerer vi erfaring og ekspertise slik at du kan sikre deg og dine, og alt som er ditt.

Som medlem av Norsk Bonde- og Småbrukarlag får du gode rabatter på privatforsikringer, driftsforsikringer og pensjon hos Gjensidige.

Les mer på gjensidige.no/landbruk, eller ring oss på 915 03100.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Gjensidige

Rullering av regionalt miljøprogram

Programmene gjelder for fire år. I 2022 ble arbeidet med regionalt miljøprogram for Innlandet for 2023 til 2027. Programmet blir fastsatt av Statsforvalteren i samråd med de regionale enhetene av Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norges Bondelag. I gjennomgangen er også kommunal landbruksforvaltning og Norsk Landbruksrådgiving med. Instruks for regionale miljøtilskudd i jordbruket gitt av Landbruksdirektoratet legger rammene for forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Innlandet. Blant annet er det bestemt at noen tiltak, f.eks setertilskudd skal være med i alle fylker.

For Oppland Bonde- og Småbrukarlag deltok Kristian Ekre på første møte i rulleringen våren 2022. Han ba om avløsning, og Svein Løken fra fylkesstyret gikk inn i både arbeidsgruppe og styringsgruppe. Det var i alt fire arbeidsgruppemøter og tre styringsgruppemøter i 2022. Utkast til nytt regionalt miljøprogram ble ferdigstilt i november og sendt på høring i januar 2023.

***Det er tatt inn noen nye tiltak i programmet**:*

Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl, direktesådd høstkorn og høstoljevekster og spredning av biokull.

Oppland BS var imot at tilrettelegging for fugl skal dekkes over jordbruksoppgjøret. Vi vant ikke fram med vårt synspunkt.

I rulleringsprosessen er det valgt vekk noen tiltak som var med i foregående programperioder.

Dette gjelder tiltakene som gjelder skjøtsel av fredete kulturminner. Tiltak som ivaretar friluftsliv, var ikke valgt i forrige periode og er heller ikke valgt som tiltak i gjeldende miljøprogram. Det vurderes at støtte til slike skjøtselstiltak best ivaretas gjennom SMIL-tilskudd som forvaltes av kommunene. Oppland BS støttet dette.

Det er også noen endringer:

Mest aktuelt er «tilskudd til arealer på setre og til dyrkingsfeltover vernskoggrense». For dette tiltaket var det tidligere satt begrensinger pr seter og ellers dyrkingsfelt pr landbrukseiendom. Denne avgrensningen var vanskelig å forholde seg til for søkere og forvaltningen. En avgrensning som forholder seg til foretak er foreslått i forslag til ny forskrift. ***Det kan gis***

tilskudd til inntil 80 dekar per tiltaksklasse, men begrenset til 80 daa per foretak.

Oppland Bonde- og Småbrukarlag prøvde å få inn tilskudd til besøkssetrer i programmet. Det ble åpnet i sentrale retningslinjer for å ta inn dette for noen år siden. Vi mener at som desidert største seterfylke, burde dette vært her. Forslaget ble drøftet, men det ble ikke med. Innlandet Bondelag ville heller satse på å styrke det vanlige setertilskuddet. Tidligere var det et eget tilskudd for å slippe kastrater på utmarksbeite i Oppland. Det ble foreslått om dette kunne komme inn igjen. Men ifølge Statsforvalteren er det ikke rom for noe slik i sentrale retningslinjer.

Synlighet og profilering.
Ut over bruk og oppfølging av hjemmeside og Facebook OBS har vi i 2022 leserinnlegg skrevet noen leserinnlegg sammen med andre og noen alene. Det er leder Hallvard Helland som har vært medskribent i fellesinnleggene, de har stått i GD, Glomdølen og Nationen

20.04.22 Matparadokset i GD sammen med Hedmark BS og Innlandet BL

29.04.22 Regjeringen må levere på løftene i Hurdalsplattformen. Sammen med Hedmark BS, Innlandet BL og LO Innlandet

10.08.22 Beiterett under press i GD, sammen med Hedmark BS

21.11.22 Matproduksjon som samfunnsberedskap må få større fokus i GD.

I tillegg har Hallvard Helland vært med i GD på ulike oppslag vedr. forholdene i landbruket.

Innlegget fra 21.11.22 er gjengitt i det følgende:

Matproduksjon som samfunnsberedskap må få større fokus
Beiteretten er under press frå mange hald. I innlegget sitt i GD tar Morten Kraabøl opp den vanskelege problemstillinga menneske vs. natur.

For meg handlar ikkje dette om å halde talet på rovdyr på eit minimumsnivå for å «ta vare på» bønder. Spørsmålet er korleis skaffe nok mat til 5,5 millionar nordmenn utan å minske moglegheitene for komande generasjonar til å gjera det same. Og med lågast mogleg belastning på natur og økosystem innanlands og elles i verda.

«Du skal ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv» skreiv Arnulf Øverland. Norge importerer ca. 60 % av energibehovet til folk og

husdyr. Dette, samt nordmenn sitt overforbruk av alt som kan kjøpast, gjer at vi har eit rekordstort fotavtrykk på kloden målt etter kor mange vi er. Vi kjøper soya frå eit areal på ca. 2,1 millionar daa berre frå Brasil. Her stod det før regnskog med unikt artsmangfald. Jaguaren og eit uvisst talet på andre artar i Sør – Amerika er sterkt truga. Desse har også ein verdi, men ingen forvaltingsplan. Desse areala får berre tilført kunstgjødsel og sprøytemiddel og vil bli utarma over tid. Mange av dei som bur og arbeider der har store helseplager som følge av sprøytemidla dei blir utsette for.

Og vi kjøper ikkje berre soya. Kvart år kjøper og kastar vi visstnok 20 kg klede. Å produsere bomull til det vi kastar krev også store landareal utanlands. Pluss alt anna vi importerer av jordbruksprodukt med tvilsam historie med tanke på forbruk av areal, sprøytemiddel og arbeidskraft.

NBS meiner at å erstatte mest mogleg av dette med aktiv bruk av norske utmarksressursar er å ta ansvar for berekraft og naturvenleg matproduksjon, samt solidaritet med folk og natur i andre land. Vi kan ikkje basere oss på at vi i framtida kan kjøpe ein stor del av maten vi treng frå land med langt større utfordringar enn det vi sjølve har.

NBS har ingen offensiv mot rovdyra. Vi ber om at bestanden skal forvaltast i tråd med rovviltforliket. Alle forlik er eit resultat av kompromiss, men forliket må respekterast og forvaltninga må bidra med tilstrekkelege ressursar for å oppfylle det. Enkelte jervar lar i stor grad sauen gå i fred, andre er massemordarar. Vi ønskjer at det blir gjort ein innsats på målretta felling av desse. Vi ønskjer samarbeid med SNO slik at uttaket skjer med minst mogleg ressursbruk og best mogleg resultat for alle partar.

Talet på aktive sauebrukarar er på eit kritisk minimum. Viss vi skal auke sjølvforsyninga må vi ha aktive og levedyktige fagmiljø i alle produksjonar som nyttar utmarka. Da må det vera vilje i samfunnet til å gje dei som produserer denne maten levedyktige rammevilkår. Å byggje opp att denne verdikjeda tar lang tid viss vi ein dag står der og ikkje får kjøpt det vi treng. Matproduksjon som samfunnsberedskap må få større fokus.

Det er sum areal og ressursar vi menneske legg beslag på som er problemet, for både rovdyra og mange andre dyr som ikkje får same spalteplass. NBS arbeider for å bevare utmark og matjord, slik at det norske måltidet i minst mogleg grad skal belaste natur og økosystem både her og i andre land. Å auke bruken utmarksbeite er berekraftig og naturvenleg både i lokalt og globalt perspektiv.

Hallvard Helland, leiar Oppland Bonde – og Småbrukarlag

Rapport skolehageprosjektet Øyer/ Tretten Bonde og Småbrukarlag 2022.

Øyer/ Tretten Bonde og Småbrukarlag, (ØTBS), fikk i 2022 innvilget kr 5 000.00 til aktiviteter i lokallaget, fra Oppland Bonde og Småbrukarlag. Som det framgikk av søknaden var tilbakeføring av kunnskaper om matproduksjon til elever i barneskolen, gjennom et prosjekt med skolehager målet med bruken av tilskuddet.

Øyer kommune har to barneskoler, og det ble i mars 2022 tatt kontakt for å lodde stemningen for å sette prosjektet i gang blant elever og foreldre. Responsen var svært stor, og det ble igangsatt 64 skolehager hjemme hos elevene. ØTBS sto for innkjøp av frø, setteløk og kålplanter, som elevene fikk tildelt gratis. Videre ble det gitt en del opplæring på våren, med tanke på såing, planting og tynning.

Medlemmer i ØTBS ga tilbud om henting av møkk til å gjødsle med.

Elevene er fulgt opp med besøk i sommerferien, der ytterligere veiledning er gitt etter behov. Det var veldig mange flotte hager å se på besøksrunden. Mange av elevene har benyttet pallekarmer og små bed i hagene til grønnsakdyrkinga.

I september ble det på nytt sendt ut skriftlig informasjon til elevene om høsting av avlinga. Her ble det gitt tips om lagring av grønnsaker, tilbereding og muligheter for konservering av vekster som var egnet for dette.

En del vekster som reddiker, salat og persille ble brukt etter hvert som avlinga ble høsteklar, gjennom hele sommeren. Ringblomster ble brukt i salat, og tørket til te.

Som avslutning på sommerens skolehageprosjekt deltok ei elevgruppe på Mataukfestivalen Lillehammer, fredag 7. oktober. Elevene viste fram produkter fra hagene sine, de hadde plakater med bilder fra hele vekstsesongen, og forklarte grundig for et stort publikum hvordan de hadde arbeidet med skolehagene sine gjennom sommeren.

ØTBS mener opplegget var svært vellykket. Entusiasmen er stor for å dyrke egne grønsaker, og det er et klart behov for å tilbakeføre kunnskaper om enkel og nyttig matproduksjon til et par generasjoner. Vi har derfor tilbudt kurs for foreldrene før neste sommer, slik at neste vekstsesong starter med bedre kunnskapsgrunnlag.

ØTBS takker for støtten og forsikrer at vi har brukt pengene til en svært nyttig aktivitet i lokallaget. En aktivitet som er svært viktig i tida vi lever i og som er rettet mot ei stor gruppe av befolkningen.

Landsmøte i NBS

Landsmøte 2021 ble avholdt fysisk på Gardermoen 30.- 31. oktober. Fra OBS deltok 18 utsendinger fra følgende lokallag: Biri Vardal, Fåberg, Gausdal, Lom, Nord-Fron, Ringebu/Fåvang, Sør-Fron, Torpa og Omland, Øyer/Tretten. I tillegg hadde OBS en ungdomsutsending fra Fåberg.

Opplands representasjon i styret og ulike utvalg:

Styremedlem: Kjell Erik Brandstadmoen – ikke på valg

Øvrige verv fra Oppland:

Ungdomsutvalget: Simen Løken

Rovviltutvalget: Pål Kjorstad

Utmarksutvalget: Ole Petter Berget- leder

Småfeutvalget: Kjell Erik Brandstadmoen, Ola Kjorstad, Øystein Havrevold

Fjørfeutvalget: Magne Raastad

Inn på tunet-utvalget: Emma Hellemann – leder

Organisasjonsutvalget: Cecilie Pérez og Oda Kvisberg

Økonoimutvalget: Inger Lise Sveum-Aasbekken

Kvinneutvalget: Inger Lise Sveum-Aasbekken 1.vara

Forhandlingsutvalget: Kjell Erik Brandstadmoen 1. vara

Valgkomiteen: Kristian Ekre. Vara Katharina Sparstad

Ander Bakke Klemoen er ansatt som seniorrådgiver hos NBS og er utnevnt som medlem av budsjettnemda for jordbruket for perioden 2022-2024.

Saker til landsmøtet

OBS sendte to saker til landsmøtet.

Sak 1 – sammen med Fåberg BS

Effektivitetskravet må fjernes

Effektivitetskravet må fjernes fra jordbruksforhandlingene.

Vi får tilbakemeldinger fra våre medlemmer at de ikke klarer å oppfylle kravet om stadig mer effektivisering. Våre medlemmer sier er at nok er nok.

Effektiviseringskravet er et hinder for inntektsøkning i jordbruket. Det er ikke med å styrke sjølforsyning og opprettholde gårdsbrukene og er den største pådriveren for nedlegging av gårdsbruk

Forslag til vedtak: *NBS må arbeide for at effektivitetskravet fjernes fra jordbruksforhandlingene*

Vedtak fra landsmøte: *Landsmøte støtter forslaget og oversender det til styret som innspill til jordbruksforhandlingene 2023*

Sak 2 – sammen med Sør-Fron, Nord-Fron og Ringebu/Fåvang BS

Hvilke roller har kvinneutvalget ovenfor kvinnekontaktene ute i organisasjonene?

Vi etterlyser synliggjøring av organisatorisk handlingsplan for kvinneutvalget. Kvinneutvalget sentralt skal representere alle

kvinnekontakter ute i organisasjonen. Vi må tydeliggjøre hvilken rolle våre lokale kvinnekontakter skal inneha, og hvilke oppdrag de i fellesskap kan fronte vår organisasjon.

Når vi gjennomgår årsmeldingen for NBS 2020 – 2021 ser vi at kvinneutvalget så absolutt er aktive på mange arenaer, men vi mener det er mangelfull kontakt med våre respektive kvinnekontakter ute i fylkene. Viser til kartlegging av kvinnearbeidet i fylkene.

Dette arbeidet har ikke vi blitt forespurt og ei deltatt i. Her må organisasjonen endre arbeidsmetode. Dette for å oppnå delaktighet i sin oppnevnte rolle i organisasjonen.

Vi ser også at de er mangelfull informasjon på vår hjemmeside. Det er vanskelig å finne hvem som representer kvinneutvalget/ kvinnekontaktene i landet og i de ulike fylker. Dette mener vi bør kunne synliggjøres. På lik linje må også handlingsplan, aktivitetsplan og budsjett for nasjonalt kvinneutvalg synliggjøres på nett. Det bør være mulig å samle kvinnekontakter til møter på eks. teams for å planlegge hvordan arbeidet i organisasjonen kan bedres.

Vi mener dette er en viktig sak, og bør også løftes inn til landsmøte under organisatoriske saker.

Forslag til vedtak: *Landsmøtet ber kvinneutvalget arbeide mer aktivt mot kvinneutvalg/kvinnekontakter i fylker og lokallag, og på den måten skape aktivitet i bredden ikke bare sentralt.*

Vedtak fra landsmøte:
Landsmøtet pålegger kvinneutvalget å kartlegge kvinnekontakter i fylker og lokallag og forslå hvordan dette bør organiseres i dag. Landsmøtet ber kvinneutvalget arbeide mer aktivt mot kvinneutvalg/kvinnekontakter i fylker og lokallag, og på den måten skape aktivitet i bredden, ikke bare sentralt.

Deltakelse møter og arrangementer.
Regionmøte i regi av sone 3: Bjørn Rustestuen med vara Astrid Olstad

Rovviltkonferanse: Bjørn Rustestuen

Mentorordninga i Innlandet: Kari Hanne Pavenstädt

Prosjekter.
OBS ble i 2022 med i fjellbeiteprosjektet i regi av NIBIO og sitter i styringsgruppa der. Det er avholdt et møte i Valdres og et på teams.

Freda rovvilt
Oppsummering lisensjakt og skadefelling region 3 2022

Det ble gitt 29 tillatelser til skadefelling av fredet rovvilt; 19 jerv, 7 gauper, 2 bjørner og l ulv.
Jerv:
Det blei en liten økning av skader av jerv. Dette var som forventet da det ble tatt ut
flere revirhevdende dyr. Når yngre dyr kommer inn og ov
ertar ledige revir vil dette ofte medføre økt skadeomfang. Det ble registrert 2 ynglinger av jerv i Oppland mot bestandsmålet på 4. Snitt siste 3 år var på 5,7 ynglinger før hiuttak, 4,8 etter uttak.

Uttak lisensfelling 2022 var ei tispe og en hanjerv, begge for hund. Begge ble skutt under 250 meter fra dagleie.

Gaupe:
Det har vært økning av skader i hele Oppland, men mest i beiteprioriterte områder.
Tildelt lisensfellingskvote på 10 dyr, denne ble tatt ut på 5 dager.

Bestandsmål er 5 ynglinger. Siste år er det registrert 7 ynglinger, snitt siste tre år er 6.

Det er tatt ut en ulv og en gaupe på skadefelling.

Dokumenterte skader av fredet rovvilt var på 146 dyr, en økning på 49 fra året før.
Av dokumentert skader utgjorde jerv 132, gaupe 40, bjørn 7, kongeørn 14 og ukjent fredet rovvilt 3. Det ble i tillegg betalt erstatning for 2900 sau.

Sammenlignet med andre regioner har region 3 lavt uttak både under skadefelling og lisensjakt. Det vil bli tatt initiativ overfor Statsforvalteren om vi kan lære noe av metoder og jaktorganisering fra områder for å få både bedre uttelling og mer rasjonell jakt.

I etterkant av store rovdyrtap og utkjøp av to sauebesetningar som over fleire år hatt hatt store tap til jerv vart det arrangert møte om rovdyrforvaltninga og situasjonen for sauebønder i området. Stort oppmøte der også LMD var representert ved statssekretær Aleksander Øren Heen. Det verkar å vera oppriktig forståing for og vilje til å ta fatt problema for beitenæringa, men det verkar også å vera mykje politisk arbeid som står att for å få til endringar som gjer situasjonen enklare og som står seg over tid og med forskjellige regjeringar.
Dei som vart kjøpt ut fortalde korles dei har opplevd siste åra.
Moment som kom inn:

- *Store skulte kostnader både menneskeleg og i kroner; tidsbruk til dokumentasjon og leiting, slakting av søyer som eigentleg skulle gå til påsett, belastning med dokumentasjonsplikt og det å finne att drepne dyr mm*
- *Enkelte føler dei blir motarbeidd av forvaltninga når det gjeld opfølging av skadesaker, fellingsløyve og at det er vanskeleg å få til effektive ordningar for å gjennomføre vedtatt politikk*

Andre aktiviteter-henvendelser og saker.

Psykisk helse i landbruket

Oppland Bonde- og Småbrukarlag er en del av et prosjekt Hjelpetelefon for bønder sammen med Søndre Land Bonde- og Småbrukarlag, Søndre land Bondelag og Søndre Land kommune som ble etablert i 2019.

Prosjektet er utvidet til et nasjonalt nettverk for Norsk Bonde- og Småbrukarlag fra 2023 der Inger Lise Sveum-Aasbekken fra NBS/SLBS/OBS, Arne Aasbekken, SLBS og Anette Sand, fagkonsulent Søndre Land kommune har stilt seg som ressurs ut mot fylkes- og lokallag i Bonde- og Småbrukarlaget, som samtalehjelp og veiledning til de som trenger det i landbruket – naboer, bonden, familien mm.

Lokallagene står, evt. bør stå, som en del av kommunens beredskapsplan ved hendelser i Landbruket, herunder psykisk uhelse, dyretragedier, brann ol.

Link til nyhetssiden på Søndre Land kommune:
https://www.sondre-land.kommune.no/aktuelt/hjelpetelefon-for-bonder-og-andre/?fbclid=IwAR3KI9G_gK3Wm6XEhzU3PAxsivrqO2EnU9ZxF6MAfPsK2jhszjn7ytEPNpM

Jordvernalliansen Innlandet.

Jordvernalliansen gjennomførte årsmøte 10. november 2022.

Anne Kate Isumhaugen, Per Kjorstad og Ingrid Isumhaugen Olsen deltok fra Oppland BS. Per Kjorstad står som 1. vara til arbeidsutvalget i ett år.
Det utarbeides en årlig arbeidsplan.
På årsmøtet var Trond Knapp Haraldsen fra NIBIO, Divisjon for miljø og matressurser og holdt et foredrag om reetablering av jordbruksarealer, jordflytting. Fra årsmøteprotokollen kan vi lese:
Matjordressurser er viktig. Viktig å være klar over hva slags jordkvalitet vekster trenger for å vokse. Det kreves mer enn et godt topplag for at vekster skal vokse. Reetablering av jordbruksareal, jordflytting er krevende. Det kreves god kunnskap og det er kostnadskrevende. Der det gjøres på riktig måte, blir det vellykket! Trond Knapp Haraldsen viste gode eksempler på vellykkede prosjekt. Det er stor jordvariasjon, mye god jord rundt byene, men det er stor variasjon. Der utbyggingsprosjekter er bestemt, så åpner muligheten seg for jordflytting, få bedre utnyttelse av jordene. Men, det er viktig å komme tidlig inn i prosessen, slik at en unngår at utbyggingsprosjekter på dyrket mark blir en realitet. Det er her Jordvernalliansen kommer inn og må gjøre en jobb.

Trond Knapp Haraldsen ble takket av med melkesjokolade – et lite stykke Norge.. Symbolikken er; Hvis en tar en liten bit av plata hver gang, så er plata plutselig borte, slik er det også i kampen for jordvernet.

Jordvernalliansen har egen hjemmeside og arbeidsutvalget i alliansen gir aktive høringsinnspill til jordvernsaker i kommunene. Det ble oppfordret til å være bevisst på saker i områdene våre og tipse både jordvernalliansen og

media om saker som er aktuelle. For mer info på:
http://jordvern.no/innlandet/

Partnerskap landbruk

Etter sammenslåing av fylkeskommunene, fylkesmennene i Oppland og Hedmark til Innlandet, og overføring av forvaltningsansvar fra Fylkesmann til Fylkeskommunen, ble det nedsatt en ny ledergruppe for landbrukspolitiske og administrative spørsmål i Innlandet. Denne gruppen erstatter det gamle fylkesvise Landbruksforum. I 2022 har Bonde- og Småbrukarlaget vært representert i dette fora med Hallvard Helland i styringsgruppa. I arbeidsgruppa for partnerskapet har OBS vært representert med fylkessekretær Kari Hanne Pavenstädt. Kjersti Røhnebæk har møtt fra HBS. Arbeidsgruppen har i hovedsak behandlet spørsmål rundt midlene til Rekruttering og kompetanse (RK) og Regionale tilretteleggingsmidler (RT)

Ungdomsutvalget i OBS.
Ungdomsutvalget har hatt en fast representant i styret ved Niklas Grøterud. Det var ingen aktivitet i regi av ungdomsutvalget i 2022. Simen Løken stilte på landsmøtet som ungdomsutsending for fylkeslaget.

Innovasjon Norge.
Deltakelse i juryen for Bedriftsutviklingsprisen i Innlandet i regi Innovasjon Norge på oppdrag fra Landbruks- og Matdepartementet. Deltaker fra OBS var Hallvard Helland. Prisen for 2022 ble tildelt Brimi Sæter.

Deltagele forskningsprosjekt i regi av NIBIO
Nibio søkte i januar 2021 om midler til prosjektet Endringer i utmarksbeiting og setring – årsaker, virkninger og tiltak*. Dette ble innvilget høsten 2021. OBS har skrevet under på en intensjonsavtale med Nibio. Prosjektet går over fire år.*

Høringsuttalelser
Rykkhustjønnin naturreservat – Sør Fron kommune
Holslågrenda hyttefelt - Nord-Fron kommune.
Innspill til Innlandet fylkeskommune til jordbruksforhandlingene.
Støttebrev til Norsk seterkultur- Unesco nominasjon

Bistand til lokallag og andre.
Nord-Fron Holslågrenda Hyttefelt
Lom – utbygging av Tesse
Nord-Gudbrandsdalen – utkjøpsordning av sau

MR MJØSEN REGNSKAP

Autorisert regnskapsførerselskap

Vi utfører alle regnskapstjenester
For alle selskapsformer innen
ulike næringsvirksomheter.

Vi benytter Duett regnskapssystem, som er det vanligste
regnskapsprogrammet for utarbeidelse av
landbruksregnskap.

Vi kan også jobbe i virksomhetens eget system

Ta kontakt for en uforpliktende samtale og ytterligere
informasjon om hva vi kan tilby av løsninger:

Andreas Ekern 971 16 275

Knut Røkke 456 13 176

Alf Skjelstad 980 59 334

post@mjosenregnskap.no

Kontoradresse: Fautvegen 11, 2836 BIRI

Resultat 2022 – Netto OBS uten prosjekt og fond

Konto	Regnskap 2021	Regnskap 2022	Budsjett 2022
Driftsinntekter			
Salgsinntekter			
3001 Annonsesalg årsmelding	27 700	31 700	28 000
3004 Tjenester for lokallag	-	424	1 500
3005 Refundert årsmøtemiddag	-	10 560	-
3200 Salgsinntekter - refusjoner samarbeidspartnere	17 298	25 253	11 780
3210 Refusjon kontingent NBS	595 640	530 065	531 000
3250 Andre inntekter	139 321	107 234	91 000
Sum salgsinntekter	**779 959**	**705 236**	**663 280**
Andre driftsinntekter			
3910 Annen driftsrelatert inntekt	500	-	-
Sum andre driftsinntekter	**500**	**-**	**-**
Sum driftsinntekter	**780 459**	**705 236**	**663 280**
Driftskostnader			
Varekostnader			
4500 Fremmedytelse og underentreprise	-	1 085	3 000
Sum varekostnader	**-**	**1 085**	**3 000**
Lønnskostnader			
5000 Lønn til ansatte	185 474	217 260	212 000
5005 Styrehonorar	96 128	67 972	60 000
5006 Honorar	-	3 000	40 000
5092 Feriepenger	24 891	22 160	21 600
5210 Fri telefon	366	-	-
5290 Motkonto for gruppe 52	- 366	-	-
5400 Arbeidsgiveravgift	45 687	40 641	44 000
5405 Arbeidsgiveravgift av påløpte feriepenger	3 510	3 125	3 100
Sum lønnskostnader	**355 690**	**354 158**	**380 700**
Andre driftskostnader			
6300 Leie lokale	27 660	20 620	50 660
6430 Leie av kopimaskin	26 099	30 464	22 000
6551 Datautstyr	-	8 807	-
6552 Programvare	743	5 000	1 200
6705 Regnskap	26 729	-	-
6750 Honorar for databistand	2 000	-	-
6800 Kontorrekvisita	746	1 228	1 000
6820 Trykking årsmelding	12 044	6 163	12 500
6840 Aviser, tidsskrifter, bøker o.l.	4 440	4 680	4 500
6860 Utgifter styremøter/AU	7 693	5 775	6 000
6865 Årsmøte	2 483	16 730	10 000
6866 Flyttekostander	-	4 219	-
6900 Telefon	5 789	5 162	6 000
6907 Internett	18 270	7 438	20 000
6940 Porto	1 714	1 303	1 800
7090 Utlegg	757	1 102	
7100 Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	4 272	6 090	40 000
7140 Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	1 867	10 186	5 000
7165 Landsmøte NBS	3 422	8 725	
7350 Aktiviteter/representasjon	24 030	28 199	20 000
7420 Gaver	6 588	1 344	5 000
7500 Forsikringspremie	8 068	5 646	9 000
7770 Bank- og kortgebyr	6	4	100
7771 Gebyrer	3 725	5	500
7798 Annen kostnad, fradragsberettiget	- 2	200	25 000
7830 Tap på fordringer, fradragsberettiget	-	35	-
Sum andre driftskostnader	**189 143**	**179 125**	**240 260**
Sum driftskostnader	**544 833**	**534 368**	**623 960**
Driftsresultat	**235 126**	**170 868**	**39 320**
Finansposter og annet			
Finansinntekter			
8050 Renteinntekt bank	1 170	4 269	1 200
Sum finansinntekter	**1 170**	**4 269**	**4 269**
Disponeringer			
8960 Overføringer annen egenkapital	236 296	175 137	

Sum disponeringer	236 296	175 137	
Resultat	-	-	43 589

Balanse 2022

	Utgående balanse 2021	Utgående balanse 2022
Eiendeler		
Omløpsmidler		
1500 Kundefordring	0	16 059
1900 Kontanter	900	900
1920 Bankkonto	397 187	280 657
1921 Sparekonto	314 584	568 841
1923 Solidaritetsfond	97 955	109 903
1950 Bankkonto for skattetrekk	19 924	13 167
Sum omløpsmidler	**830 550**	**989 527**
Sum eiendeler	**830 550**	**989 527**
Gjeld og egenkapital		
Egenkapital		
2050 Annen egenkapital	769 572	944 710
2058 Positive egenkapitalkorreksjoner	0	0
Sum egenkapital	**769 572**	**944 710**
Kortsiktig gjeld		
2400 Leverandørgjeld	5 505	-1 148
2600 Forskuddstrekk	19 926	13 157
2770 Skyldig AGA	11 313	7 525
2780 Påløpt AGA FP 2022	-2	3 122
2785 Påløpt AGA FP 2023	2 995	0
2930 Skyldig lønn	0	1
2940 Skyldige feriepenger -22	-1	22 160
2941 Skyldige feriepenger -21	21 242	0
Sum kortsiktig gjeld	**60 978**	**44 817**
Sum gjeld og egenkapital	**830 550**	**989 527**
Balansesum	**0**	**0**

Revisjonsmerknad

Budsjett 2023

Konto	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Driftsinntekter		
Salgsinntekter		
3001 Annonsesalg årsmelding	28 000	29 000
3004 Tjenester for lokallag og andre	1 500	
3200 Salgsinntekt, utenfor avgiftsområdet	11 780	-
3210 Refusjon kontingent NBS	531 000	550 000
3250 Andre inntekter	91 000	99 000
Sum salgsinntekter	**663 280**	**678 000**
Andre driftsinntekter		
3910 Annen driftsrelatert inntekt		-
Sum andre driftsinntekter		-
Sum driftsinntekter	**663 280**	**678 000**
Driftskostnader		
Varekostnader		
4500 Fremmedytelse og underentreprise	3 000	2 000
Sum varekostnader	**3 000**	**2 000**
Lønnskostnader		
5000 Lønn til ansatte	212 000	275 000
5005 Styrehonorar	60 000	60 000
5006 Styrehonorar styremedlemmer	40 000	60 000
5092 Feriepenger	21 600	28 000
5400 Arbeidsgiveravgift	44 000	56 000
5405 Arbeidsgiveravgift av påløpte feriepenger	3 100	4 000
Sum lønnskostnader	**380 700**	**483 000**
Andre driftskostnader		
6300 Leie lokale	50 660	10 800
6430 Leie av kopimaskin	22 000	-
6551 Datautstyr		8 000
6552 Programvare	1 200	6 000
6800 Kontorrekvisita	1 000	4 000
6820 Trykking årsmelding	12 500	7 500
6840 Aviser, tidsskrifter, bøker o.l.	4 500	5 300
6860 Utgifter styremøter/AU	6 000	15 000
6865 Årsmøte	10 000	20 000
6900 Telefon	6 000	-
6907 Internett	20 000	-
6940 Porto	1 800	1 800
7100 Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	40 000	15 000
7140 Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	5 000	-
7165 Landsmøte NBS	-	10 000
7350 Aktiviteter/representasjon	20 000	25 000
7420 Gaver	5 000	5 000
7500 Forsikringspremie	9 000	4 500
7700 Bank- og kortgebyr	100	100
7771 Gebyrer	500	100
7798 Annen kostnad, fradragsberettiget	25 000	200
Sum andre driftskostnader	**240 260**	**138 300**
Sum driftskostnader	**623 960**	**623 300**
Driftsresultat	**39 320**	**54 700**

Klar for våren?

- med kvalitetsprodukter fra Norgesfôr!

Såfrø
Spør oss om vårt utvalg på både konvensjonelle og økologiske frøblandinger til surfôr, høy, beite og grønnfôr.

Rundballeplast
Vi tilbyr flere varianter av rundballeplast både til surfôr og halm.

Ensilering
GrasAAT Lacto, GrasAAT Plus og maursyre leveres i ulikt kvantum etter behov (25l, 200l, 1000l, bulk). Vi tilbyr også Kofasil-produkter.

Norgesfôr Vinstra Bruk
Tlf 61 29 01 20
vinstra.norgesfor.no

Norgesfôr Ottadalen Mølle
Tlf 61 21 18 20
ottadalen.norgesfor.no

Strand Unikorn
Tlf 62 35 15 00
strandunikorn.no

norgesfor.no

NORGESFÔR

Alltid der for deg

Felleskjøpet

Det finnes ei tid da tida ikke alltid strekker til.

Vi er klare til innsats.

Når alt skal spire og gro vokser også arbeidsmengden.
Vi hjelper deg i den travleste tida med rask service,
et bredt produktutvalg og digitale løsninger som
forenkler hverdagen.

Tfl.: 72 50 50 50 · www.felleskjopet.no

Ramirent er til for folk som er i farta, og for alle som trenger tilgang på maskiner og utstyr i korte eller lengre perioder.

Ta gjerne morgenkaffen hos oss – vi spanderer!

Vi har fått inn mye nytt og solid utstyr fra kjente leverandører. Alle våre maskiner er sjekket og klare, så du kan være sikker på at de fungerer når du skal bruke dem.

Vi har god kunnskap om hvilket utstyr som passer til jobben du skal gjøre.
Slik får du en effektiv og forutsigbar hverdag.

Fortell oss om ditt prosjekt allerede i planleggingsfasen, så sørger vi for å ha tilgjengelig det som du trenger gjennom hele prosjektet.

Hamar ✆ 62 51 85 60
Lillehammer ✆ 61 26 73 40
Gjøvik ✆ 46 63 65 93

Lik oss på Facebook/ramirentnorge

I tillegg til byggmaskiner har vi også større utstyr; lifter, anleggsmaskiner, byggvarme og -tørk, midlertidige byggmoduler, strøm og stillas. Vi leverer dynamiske utleieløsninger.

RAMIRENT
LET'S SOLVE IT

www.ramirent.no